

Motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče

Ing., Bc. Nikola Maňáková

Diplomová práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Ing. Nikola Maňáková
Osobní číslo: H220401
Studijní program: N0111A190013 Sociální pedagogika
Forma studia: Kombinovaná
Téma práce: Motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti náhradní rodinné péče, pěstounské péče na přechodnou dobu a motivace pěstounů.
Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.
Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníků.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- HENDL, Jan, 2016. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9.
MATĚJČEK, Zdeněk et al., 2002. Osvojení a pěstounská péče. Praha: Portál. ISBN 80-7178-637-3.
NOŽÍŘOVÁ, Jana, 2012. Náhradní rodinná péče. Praha: Linde. ISBN 978-80-86131-91-7.
PAZLAROVÁ, Hana. et al., 2016. Pěstounská péče: manuál pro pomáhající profese. Praha: Portál. ISBN 9788026210207.
ZEZULOVÁ, Dagmar, 2012. Pěstounská péče a adopce. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0065-9.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Karla Hrbáčková, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **8. ledna 2025**
Termín odevzdání diplomové práce: **25. dubna 2025**

L.S.

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 8. ledna 2025

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení diplomové práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na diplomové práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jakospoluautor;
- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

Ve Zlíně, dne

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zaměřuje na analýzu motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v České republice. Hlavním cílem je identifikovat klíčové faktory, které ovlivňují rozhodnutí osob stát se pěstouny a jak tyto faktory souvisí s dlouhodobou stabilitou a kvalitou péče. Práce se opírá o kvantitativní výzkum provedený prostřednictvím dotazníkového šetření mezi současnými pěstouny, jehož výsledky poskytují detailní pohled na pohnutky, obavy a očekávání, které pěstouni v rámci této náročné role zažívají.

Teoretická část práce zkoumá pěstounskou péči v kontextu rodinného systému a vymezuje právní aspekty a požadavky na výkon pěstounské péče v ČR. Dále se zabývá specifiky pěstounské péče, rolí pěstounů a jejich vlivem na vývoj dítěte. Výzkumná část práce analyzuje data získaná z dotazníků a nabízí vhled do motivací, jako je altruismus, potřeba pomoci a osobní růst, ale také do výzev spojených s dočasností péče, odpovědností a složitými vztahy s biologickou rodinou dítěte.

Výsledky výzkumu přispívají k porozumění tomu, co motivuje jednotlivce k výkonu pěstounské péče, a mohou sloužit jako podklad pro doporučení, jak tuto motivaci posilovat a lépe podporovat pěstounské rodiny. Tato práce tak přináší podněty pro zlepšení systému náhradní rodinné péče a podporu pěstounů, aby mohli plně rozvinout svůj pozitivní vliv na vývoj dítěte.

Klíčová slova: Pěstounská péče, Motivace pěstounů, Náhradní rodinná péče, Role pěstounů, Podpora pěstounských rodin

ABSTRACT

This thesis focuses on analyzing the motivation of foster parents to provide foster care in the Czech Republic. The main objective is to identify key factors influencing individuals' decisions to become foster parents and how these factors relate to the long-term stability and quality of care. The study is based on quantitative research conducted through a questionnaire survey among current foster parents, providing a detailed insight into the motivations, concerns, and expectations they experience in this demanding role.

The theoretical part of the thesis examines foster care within the context of the family system and defines the legal aspects and requirements for foster care in the Czech Republic. It further explores the specific characteristics of foster care, the role of foster parents, and their impact on child development. The research section analyzes data collected from questionnaires and offers insights into motivations such as altruism, the need to help, and personal growth, as well as challenges related to the temporary nature of care, responsibilities, and complex relationships with the child's biological family.

The research findings contribute to a deeper understanding of what motivates individuals to become foster parents and may serve as a basis for recommendations on how to strengthen this motivation and better support foster families. This thesis thus provides insights for improving the foster care system and supporting foster parents so they can fully develop their positive impact on child development.

Keywords: Foster Care, Foster Parents' Motivation, Alternative Family Care, Role of Foster Parents, Support for Foster Families

Na tomto místě bych ráda poděkovala především vedoucí mé práce Mgr. Karle Hrbáčkové, Ph.D. za vstřícný přístup, ochotu a cenné připomínky, které mě při tvorbě této práce doprovázely. Můj velký dík patří také účastnicím výzkumu, bez kterých by tato práce nevznikla.

OBSAH

ÚVOD.....	13
I TEORETICKÁ ČÁST	15
1 NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE	16
1.1 OSVOJENÍ	20
1.2 PĚSTOUNSKÁ PÉČE	21
1.3 PĚSTOUNSKÁ PÉČE NA PŘECHODNOU DOBU	22
1.4 SVĚŘENÍ DO PÉČE JINÉ FYZICKÉ OSOBY	23
2 SPECIFIKA PĚSTOUNSKÉ PÉČE V KONTEXTU RODINNÉHO SYSTÉMU.....	25
2.1 ROLE PĚSTOUNŮ A JEJICH VLIV NA VÝVOJ DÍTĚTE	25
2.2 VÝZVY A ODPOVĚDNOST PĚSTOUNSKÉ PÉČE VE SROVNÁNÍ S JINÝMI FORMAMI PÉČE	26
2.3 PRÁVNÍ A ORGANIZAČNÍ KONTEXT PĚSTOUNSKÉ PÉČE V RODINNÉM SYSTÉMU	27
3 MOTIVACE PĚSTOUNŮ	29
3.2 DRUHY MOTIVŮ.....	32
3.3 TEORIE USPOKOJOVÁNÍ POTŘEB	34
3.4 VLIV OSOBNOSTNÍCH A SOCIÁLNÍCH FAKTORŮ NA MOTIVACI K PĚSTOUNSKÉ PÉČI.....	35
3.5 MOTIVACE K PĚSTOUNSKÉ PÉČI VE SROVNÁNÍ S MOTIVACÍ K JINÝM FORMÁM PÉČE	37
3.6 MASLOWOVA PYRAMIDA POTŘEB JAKO SROVNÁVACÍ MODEL	39
II PRAKTICKÁ ČÁST	43
4 METODOLOGIE VÝZKUMU.....	44
4.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	44
4.2 VÝZKUMNÝ CÍL	44
4.3 VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY	45
4.4 VÝZKUMNÝ SOUBOR	47
4.5 TECHNIKA SBĚRU DAT	48
4.6 REALIZACE VÝZKUMU	49
5 ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT.....	51
5.1 VÝSLEDKY VÝZKUMU	53
6 OVĚŘENÍ HYPOTÉZ.....	59
ZÁVĚR	71
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	73
SEZNAM GRAFŮ	76

SEZNAM TABULEK.....	77
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	78
SEZNAM PŘÍLOH.....	79

ÚVOD

Problematika pěstounské péče je v současnosti aktuálním tématem nejen v oblasti sociální práce, ale i v širší společenské debatě. Pěstounská péče představuje formu náhradní rodinné péče, kde jsou děti, které z různých důvodů nemohou vyrůstat ve své biologické rodině, svěřeny do péče jednotlivcům či rodinám, kteří jim poskytují stabilní a bezpečné prostředí. Jedná se o zásadní prvek sociálního systému, jehož cílem je ochrana práv a zdravého vývoje dětí, a jeho kvalita je závislá na pěstunech, kteří svou roli přijímají s nasazením, empatií a odhodláním.

Jedním z klíčových aspektů této problematiky je motivace pěstounů, která přímo ovlivňuje jejich přístup a schopnost zvládat výzvy spojené s péčí o děti. Rozhodnutí stát se pěstounem není jednoduché a může být ovlivněno řadou faktorů, včetně osobních hodnot, osobní zkušenosti s dětmi, ekonomických podmínek či vnější podpory ze strany státu a společnosti. Pochopení motivace je zásadní nejen pro lepší podporu pěstounů, ale i pro plánování účinnějších programů, které by mohly přilákat nové zájemce o tuto zásluhnou činnost. Výzkum motivace tak poskytuje důležitý nástroj pro efektivnější nábor a podporu pěstounů.

Tato diplomová práce se zaměří na kvantitativní výzkum motivace pěstounů, a to pomocí dotazníkového šetření. Kvantitativní metoda umožňuje pracovat se širším vzorkem respondentů a poskytuje možnost analyzovat výsledky na základě statistických metod, což přináší vyšší míru objektivity a generalizovatelnosti získaných dat. Cílem této práce je analyzovat hlavní motivační faktory, které vedou jednotlivce k rozhodnutí stát se pěstounem, a porovnat různé typy motivací. Tyto motivace lze rozdělit na vnitřní, jako je touha pomoci dětem v nouzi či osobní uspokojení z péče, a vnější, například finanční odměny nebo společenské uznání.

Výzkum se zaměřuje na zodpovězení několika klíčových otázek týkajících se rozdílů v motivaci pěstounů v závislosti na různých faktorech, jako je věk, délka praxe v pěstounství, pohlaví, dosažené vzdělání. Kromě toho se práce soustředí na subjektivní vnímání pěstounství samotnými pěstouny, tedy na jejich zkušenosti, očekávání a výzvy, kterým čelí.

Výsledky této studie mohou přispět k hlubšímu porozumění motivačních mechanismů pěstounů a pomoci při formování efektivnějších strategií podpory této skupiny. Získané poznatky mohou být využity ke zlepšení vzdělávacích programů, přípravy pěstounů i

institucionální podpory. V širším měřítku mohou sloužit k optimalizaci systému náhradní rodinné péče a k efektivnějšímu náboru nových pěstounů.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE

Pěstounská péče je specifická forma náhradní rodinné péče, ve které je dítě svěřeno do péče fyzické osoby nebo rodiny (pěstounů), pokud se o něj nemohou starat jeho biologičtí rodiče. Tato forma péče je obvykle dočasná a poskytuje dítěti stabilní a bezpečné prostředí, dokud se nenajde trvalé řešení jeho situace, ať už v podobě návratu do biologické rodiny, nebo jiného dlouhodobého opatření, jako je adopce. Pěstounská péče je jedním z nástrojů ochrany práv dětí a zajišťuje, že dítě má možnost vyrůstat v prostředí, které podporuje jeho emocionální, sociální a fyzický vývoj.

Právní aspekty a zákonné požadavky na výkon pěstounské péče v České republice

Pěstounská péče je v České republice definována a upravena legislativou, zejména zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Tyto zákony stanovují podmínky, za kterých může být dítě svěřeno do pěstounské péče, a vymezují práva a povinnosti pěstounů. Právní úprava zahrnuje také požadavky na kvalifikaci a přípravu pěstounů a pravidla pro jejich finanční podporu.

1. Podmínky pro výkon pěstounské péče

Podmínky pro výkon pěstounské péče jsou legislativně definovány s cílem zajistit, aby děti umístěné do náhradní rodinné péče vyrůstaly v bezpečném, stabilním a podnětném prostředí. Pěstouni musí splňovat řadu kritérií, která ověřují jejich osobnostní, zdravotní a sociální způsobilost k této náročné roli.

Zásadním požadavkem je osobnostní a zdravotní způsobilost žadatelů, která je posuzována prostřednictvím psychologického a lékařského vyšetření. Cílem této evaluace je zjistit, zda jsou pěstouni schopni zvládnout výchovu dítěte, které může mít specifické emocionální či vývojové potřeby. Současně musí být prokázána jejich bezúhonnost, což znamená, že žadatelé nesmí mít v rejstříku trestů záznamy o závažné trestné činnosti či o jakémkoli jednání, které by mohlo ohrozit práva a bezpečnost dítěte.

Další klíčovou podmínkou je stabilní životní prostředí, které zahrnuje jak materiální zabezpečení, tak odpovídající bytové podmínky umožňující zdravý vývoj dítěte. Pěstouni by měli být schopni vytvořit nejen fyzicky bezpečné prostředí, ale také poskytnout emocionální stabilitu a podporu.

Nezbytnou součástí procesu je rovněž příprava a vzdělávání pěstounů, které je legislativně stanovené a zaměřené na rozvoj kompetencí potřebných pro péči o děti se specifickými potřebami. Pěstouni musí absolvovat přípravný kurz, který zahrnuje právní, psychologické a praktické aspekty pěstounské péče, přičemž důraz je kladen na porozumění dětským traumatům, výchovným strategiím a principům náhradní rodinné péče (Matoušek, 2008).

Splnění těchto podmínek je zásadní nejen pro samotné pěstouny, ale především pro zajištění kvalitní a bezpečné péče o děti, které nemohou vyrůstat ve své původní rodině.

2. Práva a povinnosti pěstounů

Výkon pěstounské péče s sebou nese specifické povinnosti a omezení, které odlišují pěstouny od biologických rodičů. Jedním ze základních principů je rodičovská odpovědnost, v jejímž rámci pěstouni zajišťují každodenní péči a výchovu svěřeného dítěte. Přestože jsou zodpovědní za jeho fyzický i psychický rozvoj, jejich právní postavení se liší od rodičovských práv biologických rodičů, kteří si ve většině případů ponechávají určité právní vazby na dítě. Biologičtí rodiče mohou, pokud to není v rozporu se zájmy dítěte, udržovat kontakt, a to v rozsahu stanoveném orgány sociálně-právní ochrany dětí.

Nezbytnou součástí pěstounské péče je pravidelné vzdělávání a kontrola. Pěstouni jsou povinni se průběžně vzdělávat v oblasti náhradní rodinné péče, aby si osvojili aktuální poznatky v oblasti psychologie, výchovy a sociální práce. Kromě toho podléhají pravidelnému dohledu sociálních pracovníků, kteří monitorují kvalitu poskytované péče a vyhodnocují, zda jsou potřeby dítěte naplňovány v souladu s jeho nejlepším zájmem.

Významnou složkou podpory pěstounů je finanční zajištění, které zahrnuje příspěvek na péči o dítě a odměnu za výkon pěstounské péče. Tento příspěvek je určen k pokrytí základních životních potřeb dítěte, včetně jeho výživy, vzdělání, zdravotní péče a volnočasových aktivit. Současně je pěstounům poskytována finanční kompenzace za jejich roli v systému náhradní rodinné péče, čímž se uznává jejich přínos a usnadňuje se jim plnění jejich povinností.

V rámci pěstounské péče je klíčová rovněž zodpovědnost za zdraví a rozvoj dítěte. Pěstouni mají povinnost zajistit pravidelnou lékařskou péči a přístup ke kvalitnímu vzdělání, přičemž jejich úkolem je nejen zajištění fyzických potřeb dítěte, ale také podpora jeho emocionálního a sociálního vývoje. Péče o dítě v pěstounském prostředí musí být komplexní

a reflektovat individuální potřeby dítěte s cílem zajistit jeho harmonický a stabilní rozvoj (Zákon č. 359/1999).

3. Podpora a dozor ze strany státu

Výkon pěstounské péče podléhá systémové kontrole a dohledu, které jsou zajišťovány především prostřednictvím sociálních pracovníků. Ti pravidelně navštěvují pěstounské rodiny s cílem monitorovat kvalitu poskytované péče, posuzovat aktuální podmínky v rodině a vyhodnocovat, zda jsou potřeby dítěte dostatečně naplňovány. Tento dohled slouží nejen jako prevence možných problémů, ale zároveň jako podpora pěstounům při řešení případných obtíží spojených s výchovou dítěte.

Nezbytnou součástí ochrany dítěte je právní dohled státu, jehož hlavním cílem je zajistit, aby veškeré kroky podnikané v rámci pěstounské péče odpovídaly nejlepším zájmům dítěte. Pokud se ukáže, že pěstounská péče není poskytována v souladu s platnými standardy, nebo pokud jsou zjištěny závažné nedostatky v péči, může být dítě na základě rozhodnutí příslušných orgánů z rodiny odebráno. Tento mechanismus slouží k ochraně práv dítěte a zajištění jeho bezpečného a stabilního vývoje.

Pro pěstouny je rovněž k dispozici komplexní sociální podpora, která zahrnuje odborné poradenství, psychologickou pomoc a terapeutické služby. Tyto formy podpory jsou poskytovány specializovanými institucemi a mají za cíl usnadnit pěstounům zvládání každodenních výzev spojených s péčí o dítě, které může mít specifické potřeby nebo traumatickou minulost. Dostupnost těchto služeb významně přispívá k dlouhodobé stabilitě pěstounských rodin a ke kvalitě péče, kterou jsou schopni pěstouni svěřeným dětem zajistit (Matoušek, 2007).

4. Odpovědnost za udržování vztahů s biologickou rodinou

Jedním ze zásadních principů pěstounské péče je **podpora kontaktu dítěte s jeho biologickou rodinou**, pokud to odpovídá jeho nejlepším zájmům. Pěstouni jsou povinni tento kontakt umožňovat a podporovat v souladu s rozhodnutím soudu, který stanoví jeho frekvenci a podmínky. Cílem tohoto opatření je zachovat dítěti vazby na jeho původní rodinu a podpořit jeho identitu a psychickou stabilitu.

V případech, kdy je kontakt s biologickými rodiči považován za rizikový nebo potenciálně ohrožující, může být soudním rozhodnutím **omezen či zcela zakázán**. Taková situace nastává zejména tehdy, pokud by setkání s biologickými rodiči mohlo negativně ovlivnit psychický stav dítěte nebo narušit jeho vývoj. Právní rámec proto umožňuje

individuální posouzení každého případu a přizpůsobení podmínek kontaktu tak, aby primárně chránil dítě a jeho potřeby.

Tyto právní aspekty jsou klíčové pro zajištění **optimálních podmínek pro růst a vývoj dítěte v náhradní rodinné péči**. Legislativní opatření směřují k tomu, aby děti, které nemohou vyrůstat ve své původní rodině, získaly stabilní, bezpečné a podporující prostředí, ve kterém mohou navázat kvalitní vztahy a rozvíjet svou osobnost. Pěstounská péče tak v konečném důsledku představuje nejen formu náhradní výchovy, ale také prostředek k naplnění individuálních potřeb dítěte a zajištění jeho dlouhodobého blahobytu (Keller, 2004).

Typy pěstounské péče zahrnují:

Krátkodobou pěstounskou péči – dítě je v péči pěstounů pouze dočasně, dokud se jeho situace v biologické rodině nestabilizuje nebo dokud není možné najít trvalé řešení.

Dlouhodobou pěstounskou péči – jedná se o dlouhodobé umístění dítěte v pěstounské rodině, obvykle když není možné jeho návrat k biologickým rodičům.

Pěstounskou péči na přechodnou dobu – tato péče je poskytována na velmi krátkou dobu, obvykle v řádu týdnů či měsíců, a je zaměřena na akutní krizové situace dětí.

Příbuzenskou pěstounskou péči – péči o dítě poskytují jeho příbuzní (např. prarodiče nebo tety), kteří jsou schváleni jako pěstouni. (www.nahradnirodina.cz)

Role a odpovědnost pěstounů v sobě zahrnuje nejen zajištění každodenních potřeb dítěte, ale také podíl na jeho výchově a emocionální podpoře. Pěstouni musí projít schvalovacím procesem, během kterého se posuzují jejich psychické a fyzické předpoklady, motivace a schopnost zajistit potřebnou péči. Pěstounům se rovněž poskytuje odborná podpora a příprava, aby byli připraveni zvládat specifické potřeby dětí, které si s sebou často přinášejí traumata nebo jiné vývojové problémy (Benešová, 2002).

Na rozdíl od adopce pěstounská péče nezahrnuje přechod plného rodičovského práva na pěstouny; dítě si obvykle zachovává právní a emocionální vazbu na svou původní rodinu, a pěstouni proto nemají stejné pravomoci jako adoptivní rodiče. Tato forma péče klade na pěstouny značné nároky, zejména v oblasti emocionální a psychologické stability, a proto je často doprovázena specifickou podporou ze strany státu, a to jak ve formě odborného poradenství, tak finanční podpory (Matoušek, 2007).

Pěstounská péče je klíčovou součástí systému náhradní rodinné péče a je považována za přijatelnější alternativu ústavní péče, protože dítě umožňuje vyrůstat v prostředí podobném rodině. Tento typ péče přispívá ke stabilitě a kvalitnímu vývoji dítěte a usiluje o vytvoření prostředí, ve kterém může dítě rozvíjet své sociální a emocionální vazby a učit se přirozeným rodinným interakcím.

1.1 Osvojení

Osvojení neboli adopce je právní proces, při kterém se dítě stává členem nové rodiny s veškerými právními, emocionálními a společenskými právy a povinnostmi, které k tomu náleží. Na rozdíl od pěstounské péče, kde dítě zůstává právně spojeno se svou biologickou rodinou, při osvojení jsou právní vazby k biologickým rodičům zcela přerušeny a dítě získává nový právní status jako potomek svých osvojitelů. Tento vztah má trvalý charakter a osvojitelé získávají plná rodičovská práva a povinnosti.

Proces osvojení je obvykle velmi důkladný a zajišťuje, aby dítě bylo umístěno do rodiny, která splňuje všechny předpoklady pro jeho zdravý a stabilní vývoj. Osvojitelé musí projít posuzovacím řízením, které zahrnuje například psychologické testy, hodnocení motivace a jejich schopnosti vytvořit pro dítě bezpečné zázemí. (CPNRP)

Typy osvojení

Úplné osvojení – Osvojení, při němž je dítě zcela integrováno do rodiny osvojitelů, a právní vztahy s biologickou rodinou jsou zrušeny.

Příbuzenské osvojení – Situace, kdy osvojitelé jsou příbuzní dítěte, například prarodiče, tety nebo strýcové.

Mezinárodní osvojení – Dítě je osvojeno z jiné země. Tento proces je složitější a podléhá přísným mezinárodním pravidlům, jako je Úmluva o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení (Haagská úmluva) (Vágnerová, 2012).

Cíle a význam osvojení

Osvojení je považováno za klíčový způsob, jak dítěti zajistit rodinné zázemí, když to jeho původní rodina není schopna poskytnout. Právní a emocionální stabilita, kterou osvojení přináší, má zásadní význam pro zdravý vývoj dítěte, jelikož mu umožňuje navázat trvalé citové a společenské vazby v prostředí, které je připraveno plnit rodičovskou roli (Trnková, 2018).

Právní rámec osvojení

V České republice je osvojení upraveno občanským zákoníkem a dalšími legislativními normami. Proces osvojení zahrnuje schválení osvojitelů, rozhodnutí soudu a další právní kroky, které zajišťují ochranu práv dítěte a zájmy všech zúčastněných stran.

Osvojení tedy poskytuje dětem příležitost k plnohodnotnému začlenění do nové rodiny a představuje trvalou formu náhradní rodinné péče, která zajišťuje všechny aspekty rodičovského vztahu – od právního uznání až po emocionální podporu a sociální začlenění dítěte (EURO. CZ).

1.2 Pěstounská péče

Motivací k tomu stát se pěstouny je mnohem více než jenom potřeba přijmout dítě, i když ta by měla být primární. Skutečnost, že do rodiny je přijato další dítě a to na dlouhou řadu let je velmi zásadní a vždy změní klima a nastavení vztahů v rodině. U žadatelů o pěstounskou péči se však objevují další motivy, které mohou souviset s motivací k adopci. Stává se také, že žadatelé o adopci nechtějí čekat v poradníku několik let, než se objeví dítě tzv. „právně volné“ a vhodné k adopci a rozhodnou se požádat o pěstounskou péči. Rizikem v těchto situacích je však někdy přirozená touha dítě vlastnit a promítat do něho naplnění vlastních potřeb. Další motivací stát se pěstouny může být snaha a potřeba zachránit, co nejvíce dětí, což může vést k riziku upozadění zájmů členů vlastní rodiny a následnému zklamání, že dítě přijaté do rodiny dobře nezapadne a může být zdrojem konfliktů. Nemůžeme opomenout ani motivaci, která je ve společnosti často zmiňována, že pěstouny se lidé stávají pro peníze. Je pravda, že pěstounská péče je finančně oceněná a pěstouni nemají vyživovací povinnost, nejedná se ale o částky, které by vedly k rychlému zbohatnutí (Zezulová, 2012).

Pěstounská péče je primárně upravena zákonem č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. O svěření dítěte do pěstounské péče rozhoduje soud. Matějček pěstounskou péči vysvětluje následovně: *„Pěstounská péče je státem garantovaná forma náhradní rodinné výchovy, která zajišťuje dostatečné hmotné zabezpečení dítěte i přiměřenou odměnu těm, kteří se ho ujali. Dítě se svěřuje do péče jednotlivce nebo manželů. Pěstouni zastupují dítě v běžných věcech, k výkonu mimořádných záležitostí žádají souhlas rodičů nebo zákonného zástupce. O svěření dítěte do pěstounské péče rozhoduje soud.“* (Matějček, 2002, str. 36).

Osoba pěstouna

Pěstoun, který přijme dítě do své péče, se pro něho stává primární osobou v jeho životě. *Ide o „osobu, která pečuje a vychovává dítě, které z nějakého důvodu nemůže být vychováváno ve vlastní rodině. Poskytuje dětem možnost prožít dětství, nebo alespoň jeho část, v přirozeném prostředí rodiny.“* (Ptáček in Pazlarová, 2016, s. 47) Občanský zákoník definuje pěstouna jako osobu, která by měl mít trvalé bydliště na území ČR, zajistit dítěti trvalou a řádnou péči a souhlasit s přijetím dítěte do péče. Pěstoun musí splňovat podmínku trestní bezúhonnosti, musí prokázat stabilní rodinné prostředí a finanční stabilitu.

Pokud je dítě svěřeno do pěstounské péče manželům, oba musí povinnosti vůči dítěti plnit řádně a rovnoměrně. Pokud dojde k rozvodu manželů, společná pěstounská péče zaniká. Jestliže jeden z manželů zemře, zůstává dítě v péči druhého partnera. Pěstouni nejsou zákonnými zástupci dítěte, avšak jsou oprávněni jej zastupovat v běžných záležitostech, přiměřeně spravovat jeho jmění (Kolektiv autorů, 2018).

Při procesu rozhodování o tom, která osoba je vhodná stát se pěstounem není přesně definováno, jaké osobnostní rysy má budoucí pěstoun mít. V české ani v zahraniční literatuře se neobjevuje přesná charakteristika osobnosti, pomocí které by bylo možné určit, kdo bude spolehlivým pěstounem. Ptáček preferuje názor, že osobnost každého člověka se projeví v běžných denních a reálných situacích. Dále se domnívá, že pěstoun by měl mít předpoklady řešit běžné situace, kompetence k výchově dětí. Nezbytným předpokladem žadatelů je dle Ptáčka zdravotní způsobilost žadatelů a především duševní zdraví (Konečná, 2017).

1.3 Pěstounská péče na přechodnou dobu

Pěstounská péče na přechodnou dobu (PPPD) je upravena zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, v platném znění. Tato právní forma pěstounské péče existuje u nás již od roku 2006, v praxi však nebyla dlouho využívána, neboť vzbuzovala určité obavy. Nebylo lehké institut v praxi ukotvit, až postupně tento nástroj začal být používán jako alternativa k rychlému umístění dětí do ústavní výchovy. V počátcích tato forma náhradní rodinné péče nebyla v praxi přijímána mezi sociálními pracovníky, soudci a dalšími odborníky. Chyběla možná přiměřená osvěta.

Někteří další sociální pracovníci a další odborníci zastávali názor, že tento institut není potřeba, neboť máme dostatek kojeneckých ústavů a dětských domovů, které jsou schopné ohrožené dítě okamžitě přijmout a také, že každá pěstounská péče je vlastně „na přechodnou dobu“, neboť naším cílem je rodinu sanovat a vrátit dítě do původního prostředí. Tento názor

byl částečně pravdivý, ale zároveň víme z praxe, že pro děti pro které by znamenal pobyt v ústavní péči krátkodobý výhled (např. rodič ve výkonu trestu) se další možnosti téměř nehledaly. Bylo také nutné začlenit tento typ pěstounské péče do povědomí společnosti, aby zájemci o tento druh PP mohli zažádat. V posledních letech se PPPD stává poměrně oblíbenou možností, jak zajistit ohroženým dětem akutně rodinné prostředí a bez nutnosti je umisťovat do ústavní výchovy.

Jednou z alternativních forem přechodné pěstounské péče na dobu určitou je model realizovaný v tzv. **SOS vesničkách**. Tato forma péče neprobíhá v klasickém rodinném prostředí, ale je organizována tak, že o svěřené dítě pečuje pěstoun společně s týmem odborných pracovníků. Ve většině případů se jedná o péči o **větší sourozenecké skupiny**, přičemž do jedné SOS vesničky bývá přijato přibližně šest dětí (Sychrová, 2015).

Pěstouni na přechodnou dobu jsou vedeni u jednotlivých krajských úřadů, jejich seznam je veřejně k dispozici a dostupný pro jednotlivé orgány sociálně právní ochrany. Pěstouni na přechodnou dobu jsou fyzické osoby, které musí být schopny kdykoliv přijmout ohrožené dítě, za což dostávají měsíční odměnu pěstouna (Škoviera, 2012).

1.4 Svěření do péče jiné fyzické osoby

Pokud žádný z rodičů nemůže o dítě pečovat, je možné svěřit dítě do péče jiné osoby, přičemž se zpravidla jedná o osobu blízkou. Tento člověk je poté označován jako **pečující osoba**. Svěření dítěte do péče jiné fyzické osoby než rodiče má přednost před umístěním dítěte do ústavního zařízení, přičemž hlavním kritériem pro rozhodnutí je **zájem dítěte**. Osoba, které bude dítě svěřeno, musí mít **trvalý pobyt na území České republiky**, musí s přijetím dítěte souhlasit a zároveň musí existovat **předpoklad řádné péče**. Při hledání vhodné pečující osoby jsou primárně oslovováni příbuzní dítěte a členové širší rodiny, případně osoby, které mají k dítěti blízký vztah (Kolektiv autorů, 2018).

1.5 Poručenství

Poručenství je upraveno §928 až 942 zák. č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. Soud stanoví poručníka dítěti, jehož rodiče zemřeli nebo rodiče nejsou schopni vykonávat rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu. Poručník má k dítěti v zásadě většinu práv, které vyplývají z rodičovské odpovědnosti, nemá však povinnost vyživovací. Poručníkem může soud jmenovat jen plně svéprávnou osobu, u které je předpoklad, že bude schopna funkci poručníka řádně vykonávat. Do funkce poručníka může soud jmenovat i dvě osoby,

zpravidla to bývají manželé. Při svém rozhodování soud přihlíží k tomu, aby ustanovení poručníka bylo vždy v zájmu dítěte.(OZ)

Poručenství v praxi probíhá dvojím způsobem a to tak, že buď poručník pečuje o dítě osobně anebo je dítě umístěno v jiné formě náhradní péče. Poručenství, kdy není dítě v osobní péči poručníka, nelze zcela považovat za formu náhradní rodinné péče. Jedná se pouze o právní úpravu, kdy je nahrazena rodičovská odpovědnost rodičů jinou osobou, která zastupuje dítě v právních záležitostech, které vyplývají z rodičovské odpovědnosti. Na přímé péči a výchově o dítě se v tomto případě poručník nepodílí. Pokud se nepodaří ustanovit vhodnou FO, může soud ustanovit i orgán sociálně právní ochrany. Pokud ustanovení konkrétní osoby poručníka není v rozporu se zájmy dítěte, může soud přihlídnout k tomu, koho by chtěli ustanovit poručníkem rodiče dítěte.

Pokud péči o dítě poručník vykonává osobně, má nárok na výplatu pěstounské péče. Nad výkonem funkce poručníka provádí dohled soud, u soudu svým souhlasem s ustanovením do funkce poručník potvrzuje, že bude svou funkci vykonávat řádně a v souladu se zájmem dítěte. Soud uloží poručíkovi povinnost jednou ročně podávat soudu zprávu o správě majetku dítěte a o jeho osobních záležitostech. V souhrnné roční zprávě poručník popisuje např. zdravotní stav dítěte, kontakt s rodiči, školní prospěch a zájmy poručence. Někdy soudy požadují podání zprávy i dvakrát ročně. Pokud požádá poručník o zproštění funkce, soud mu vyhoví (Matoušek, 2010).

2 SPECIFIKA PĚSTOUNSKÉ PÉČE V KONTEXTU RODINNÉHO SYSTÉMU

Pěstounská péče představuje specifickou rodinnou dynamiku, která ovlivňuje nejen samotné dítě, ale i celou pěstounskou rodinu. Proces začlenění dítěte do nové rodiny může být náročný, zejména pokud dítě pochází z traumatického prostředí. Tato situace může narušovat rodinné vztahy a ovlivňovat celkovou soudržnost rodiny, neboť každý její člen potřebuje čas na přijetí nové dynamiky. Biologické děti pěstounů se mohou cítit odsunuté na druhou kolej nebo projevovat žárlivost vůči novému sourozenci, což klade na pěstouny vysoké nároky na citlivý přístup a podporu soudržnosti celé rodiny (Kohoutek, 2012).

Další významnou výzvou je charakter pěstounské péče, která může být buď dočasná, nebo dlouhodobá. V případech dočasné péče, kdy se očekává návrat dítěte k biologickým rodičům, může být emocionální investice pěstounů i dítěte ovlivněna nejistotou a nejasnými vyhlídkami na budoucnost. Dítě může pociťovat zmatek ohledně svého „skutečného domova“ a nejistotu ohledně svého postavení v rodině.

Kromě toho dítě v pěstounské péči často čelí konfliktu loajality mezi biologickou a pěstounskou rodinou. Na jedné straně se snaží přizpůsobit novému prostředí a vytvořit si pevný vztah s pěstouny, avšak zároveň může cítit vinu za to, že má pozitivní vztah s náhradní rodinou, což vnímá jako zradu své biologické rodiny. Tento vnitřní rozpor může komplikovat proces adaptace dítěte a vyžaduje citlivou podporu ze strany pěstounů i odborníků, kteří s dítětem pracují.

2.1 Role pěstounů a jejich vliv na vývoj dítěte

Pěstouni zastávají klíčovou roli nejen v zajišťování základních potřeb dítěte, ale také v jeho emocionálním a psychologickém vývoji. Tato odpovědnost vyžaduje vysokou míru empatie, trpělivosti a psychické odolnosti, neboť mnohé děti v pěstounské péči mají za sebou zkušenosti se ztrátou, zanedbáním či dokonce zneužíváním.

Jedním z hlavních úkolů pěstounů je vytvoření stabilního a bezpečného prostředí, které dítěti umožní obnovit důvěru v dospělé osoby a usnadní mu navazování mezilidských vztahů. Tento pocit bezpečí je nezbytný pro budování zdravé sebeúcty a postupné smíření se s vlastní minulostí bez pocitu viny. Zajištění takového „bezpečného přístavu“ poskytuje dítěti emoční oporu nezbytnou pro jeho zdravý vývoj (Vágnerová, 2006).

Další významnou funkcí pěstounů je modelování vzorců zdravého chování. Děti ukazují, jak konstruktivně řešit konflikty, jak efektivně komunikovat a zvládat emoce bez agresivity. Tím mu poskytují zásadní nástroje pro budoucí budování pozitivních a stabilních mezilidských vztahů.

Důležitým aspektem pěstounské péče je rovněž podpora emocionálního rozvoje dítěte prostřednictvím tzv. nápravných zkušeností. Dítě, které vyrůstalo v prostředí plném nestability a traumatických událostí, může díky stabilním a bezpečným citovým vazbám zažít nové, pozitivní vztahové zkušenosti. Tento přístup pomáhá zmírnit psychické následky traumatických zážitků, posiluje sebevědomí dítěte a přispívá k jeho celkovému pocitu vlastní hodnoty (Pazlarová, 2016).

2.2 Výzvy a odpovědnost pěstounské péče ve srovnání s jinými formami péče

Pěstounská péče se v mnoha ohledech liší od ústavní péče i osvojení, přičemž pěstouni čelí specifickým výzvám a zodpovědnosti, které s sebou tato forma péče přináší.

Jedním z klíčových aspektů pěstounství je emocionální náročnost dočasné péče. Pěstouni si musí být vědomi skutečnosti, že dítě, které jim bylo svěřeno, se může kdykoliv vrátit k biologické rodině. Tento fakt přináší pocity nejistoty a potenciální ztráty, což může být zvláště náročné v případech, kdy mezi pěstouny a dítětem vznikne silné citové pouto. Zatímco osvojitelé zpravidla získávají dítě do trvalé péče, pěstouni musejí být připraveni na možnost jeho odchodu, což vyžaduje vysokou emoční stabilitu a odolnost.

Dalším významným rozdílem oproti adopci je povinnost pěstounů udržovat kontakt dítěte s jeho biologickou rodinou. Na rozdíl od adopce, kde dochází k právnímu zpřetrhání těchto vazeb, v pěstounské péči je kontakt s biologickými rodiči často žádoucí, pokud to není v rozporu se zájmy dítěte. Pěstouni tak musí aktivně vyjednávat podmínky tohoto kontaktu a v některých případech čelit složitým situacím, kdy biologická rodina dítěte není stabilní či bezpečná (Nožířová, 2012).

Pěstounství rovněž klade vysoké nároky na odbornou podporu a kontinuální vzdělávání. Pěstouni musí být připraveni na práci s dětmi, které si nesou traumatické zážitky, a aktivně vyhledávat odbornou pomoc. Oproti ústavní péči, kde je struktura institucionální podpory pevně daná, v pěstounské péči je tato podpora decentralizovaná a vyžaduje individuální iniciativu pěstounů. Často se jedná o spolupráci s psychoterapeuty, speciálními

pedagogy nebo dalšími odborníky, kteří pomáhají dítěti zvládat jeho specifické potřeby a zpracovávat prožité trauma.

Kromě výzev spojených s péčí o dítě se pěstouni mohou setkávat s nepochopením a stigmatizací ze strany veřejnosti. Často se mylně předpokládá, že pěstounství je „placenou formou rodičovství“, což může vést k negativním reakcím okolí. Tyto předsudky a tlak společnosti mohou vytvářet psychickou zátěž a přispívat k pocitu izolace pěstounů. Dlouhodobé působení těchto faktorů může ovlivnit jejich motivaci a schopnost poskytovat dítěti stabilní a bezpečné zázemí (Harris, 2010).

2.3 Právní a organizační kontext pěstounské péče v rodinném systému

V roce 2013 došlo k významným legislativním změnám, které ovlivnily rozvoj náhradní rodinné péče. Nová právní úprava přinesla zvýšenou podporu pěstounské péče, hmotné zajištění pěstounské péče na přechodnou dobu a změnu způsobu příprav pěstounů. Tyto změny vedly k nárůstu počtu zájemců o výkon pěstounské péče, zejména díky uzákonění pěstounské péče na přechodnou dobu.

Organizační aspekty pěstounské péče:

Pěstounská péče může být rozdělena na příbuzenskou a nepříbuzenskou. Příbuzenská pěstounská péče, kdy je dítě svěřeno do péče rodinných příslušníků, se v posledních letech dostává do popředí zájmu. Tento typ péče má svá specifika, která vyžadují zvláštní pozornost jak ze strany orgánů sociálně-právní ochrany dětí, tak i doprovázejících organizací.

Doprovázející organizace hrají klíčovou roli v podpoře pěstounských rodin. Poskytují služby jako poradenství, vzdělávací kurzy, psychologickou podporu a další formy asistence, které pomáhají pěstounům zvládat náročné situace spojené s péčí o svěřené děti. Spolupráce mezi pěstouny a těmito organizacemi je zásadní pro úspěšné fungování pěstounské péče.

Je důležité zmínit, že pěstounská péče je dynamickým systémem, který se neustále vyvíjí v reakci na společenské změny a potřeby dětí. Právní a organizační rámec proto musí být pravidelně aktualizován, aby reflektoval aktuální poznatky a zajišťoval co nejlepší podmínky pro děti v náhradní rodinné péči.

Organizační struktura pěstounské péče zahrnuje spolupráci mezi státními orgány, jako jsou orgány sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), a nestátními neziskovými organizacemi, které poskytují podporu pěstounským rodinám. Tyto organizace nabízejí služby jako

poradenství, vzdělávání a psychologickou podporu, což je klíčové pro úspěšné fungování pěstounské péče (Pazlarová, 2016).

Pěstounská péče je vnímána jako dočasné opatření, jehož cílem je poskytnout dítěti stabilní rodinné prostředí po dobu, kdy jeho biologičtí rodiče nejsou schopni o něj pečovat. Pěstouni mají povinnost podporovat udržování kontaktu mezi dítětem a jeho biologickými rodiči a mohou rozhodovat pouze v běžných záležitostech týkajících se dítěte.

V posledních letech se klade důraz na zvyšování kvality podpory pro pěstounské rodiny, včetně jejich přípravy a následného doprovázení. To zahrnuje nejen legislativní změny, ale také rozvoj standardů a metodik pro práci s pěstounskými rodinami, aby byla zajištěna co nejlepší péče o svěřené děti.

Celkově je pěstounská péče v České republice komplexním systémem, který vyžaduje efektivní spolupráci mezi různými subjekty a neustálé přizpůsobování se aktuálním potřebám dětí a rodin.

3 MOTIVACE PĚSTOUNŮ

Třetí kapitola teoretické části se zabývá motivací pěstounů, vysvětluje pojem motivace a rozebírá jednotlivé druhy důvodů, které vedou náhradní rodiče k rozhodnutí vzít si děti do NRP a následně k jejich přijetí. Dále kapitola rozebírá motivací potřeb žadatelů, neboť rozhodnutí stát se náhradním rodičem většinou vychází z nějaké nenaplněné potřeby. Cílem této druhé kapitoly je definovat jednotlivé motivy, které vedou pěstouny žadatele k přijetí dětí do NRP. Tato kapitola je základním pilířem teoretické části této práce, neboť její obsah je ústředním tématem celé práce a vychází z něj i empirická část.

Motivace je souhrn všech intrapsychických sil nebo motivů, které obvykle aktivizují a organizují chování i prožívání s cílem změnit existující neuspokojivou situaci nebo dosáhnout něčeho pozitivního. Intrapsychická motivace se skládá z vnějších a vnitřních aspektů, jež odrážejí neuspokojené faktory v biosociálních potřebách člověka, který následně hledá způsoby a nástroje k naplnění svých celkových sociálních potřeb. (Plháková, 2004)

Motivace je proces, který probíhá v určitém období života člověka, kdy jeho jednání ovlivňují síly vedoucí k pružnosti rozhodování (např. cítí silnou potřebu přijmout dítě do péče, rozhodne se podat žádost). Tyto síly následně vedou člověka k jednání, které nemusí nutně zahrnovat pohyb. Na základě motivace je spuštěn proces, jenž směřuje k dosažení určitého cíle. Motiv je považován za základní spouštěč jednání, který jedince vede k činností, jež mu mají pomoci dosáhnout cíle, jež by mělo přinést uspokojení. (Nakonečný, 2014)

Z analytického hlediska se motivace skládá ze dvou složek, které ve skutečnosti spolu úzce souvisí a projevují se v rámci vztahů vnějšího a vnitřního prostředí.

Vnitřní složka se skládá z:

- Fyziologických termínů, které aktivují činnost mozku
- A dále psychologické termíny, které se skládají z našich vědomých zájmů, motivů, představ, potřeb

Vnější složka zahrnuje atrakci, averzi k různým věcem. Ovlivňují podmínky, situace, které se nás přímo dotýkají. (Chalupa, 2007)

Na motivaci se můžeme dále dívat z hlediska tří základních hledisek:

- Primární (podmíněná biologicky) a sekundární (získaná na základě zkušeností a vývoje)
- Vědomá (jedinec zná motivy svého jednání, ví, proč jedná daným způsobem) a nevědomá (jedinec si neuvědomuje přesnou příčinu svého jednání, nezná své skutečné motivy)
- Intrinsická (jedinec jedná na základě svého vlastního pocitu a vlastní potřeby) a extrinsická (jedinec je při svém jednání ovlivněn vnější pobídkou, např. reaguje na tlak okolí chovat se určitým způsobem) (Nakonečný, 2014)

Jako příklad motivace k pěstounské péči při procesu intrinsické motivace člověk dospěje k tomu, že má ještě dostatek sil, vybudované zázemí, času a lásky k tomu, aby přijal a postaral se o dítě, které to potřebuje. Spouštěčem extrinsické motivace může být například nebo vyprávění někoho blízkého nebo známého, kdo již dítě do pěstounské péče přijal a je v té roli spokojený. Motivací zde může být také finanční zabezpečení, které stát poskytuje. Za vědomou motivaci můžeme považovat například touhu po dítěti nebo zajistit vlastnímu dítěti sourozence. Jako příklad nevědomé motivace můžeme uvést nevědomou potřebu zaplnit prázdnotu, ale ve skutečnosti tím jedinec nevědomě řeší nefunkční vztah. Primárním motivem k pěstounské péči u vlastních prarodičů je udržení dětí v rodině a potřeba o děti se postarat, když to nezvládli jejich vlastní rodiče. Sekundární motivací může být například tlak okolí na bezdětné páry, že již dítě nutně potřebují.

Motivace lidského chování je tedy složitým souborem vrozených a získaných faktorů v průběhu života jedince. Často člověka ovlivňují protichůdné motivy a záleží na vnitřních a vnějších okolnostech, který z motivů převládne. (Plháková, 2004)

Motivace představuje dynamický proces, který zahrnuje vznik a proměnlivost sil, jež vedou k lidskému snažení, směřování, rozhodování a jednání. Je primárním spouštěčem chování a jednání, prostřednictvím něhož jedinec usiluje o dosažení stanoveného cíle nebo se vyhýbá nežádoucí situaci s cílem dosáhnout rovnovážného stavu a uspokojení. Motivace je klíčovým faktorem, který řídí a usměrňuje lidské chování v reakci na vnitřní nebo vnější podněty. (Chalupa, 2007) Pomocí motivace tedy člověk uspokojuje své potřeby a to biologické, sociální a spirituální. (Kopecká, 2012)

V odborné literatuře někteří autoři pojmy motivace a motiv jednoznačně neoddělují. Zásadní rozdělení však vychází různých psychologických faktorů, které se skládají

z procesů a předpokladů, kdy motivace bereme jako děj, který probíhá v čase, zatímco motiv je vnitřní psychologická příčina toho procesu a dokončovací reakce provázející naplnění naší potřeby. (Nakonečný, 2014)

3.1 Motiv

Motiv lze chápat jako vnitřní psychologický faktor, který aktivuje jedince k určitému jednání a směřuje jeho chování k dosažení určitého cíle. Tento podnět vzniká na základě vnitřních potřeb a rozhodnutí a volby konkrétní aktivity. Motivace tak představuje dynamický proces, v němž se prolínají biologické, psychické i sociální aspekty, a její intenzita a směr mohou být ovlivněny jak aktuální situace, tak dlouhodobými zkušenostmi či hodnotovým systémem jedince. Motiv tedy funguje jako hnací síla lidského chování, která nejen vysvětluje, proč člověk jedná určitým způsobem, ale také předurčuje, jaké strategie zvolí. (Říčan, 2014)

Motivy, jak vysvětluje teorie motivace, ovlivňují směřování jednotlivce k určitým cílům či mentálním stavům nebo naopak vedou k jejich vyhýbání se, pokud se jedinec snaží těmto stavům uniknout. Síla motivu narůstá s časem, po který zůstává neuspokojený, a prioritizace motivů ovlivňuje rozhodování o tom, která činnost bude vykonána nejdříve a která může být odložena. V pěstounské péči mohou být jednotlivé faktory ovlivňující sílu motivu v určité chvíli zvláště relevantní. Vnitřní motivaci žadatelů o pěstounskou péči mohou ovlivnit různé faktory. Jedním z nich je například délka čekání na zprostředkování péče nebo procesu přípravy a posuzování jejich vhodnosti stát se pěstouny. Tento proces může mít zásadní vliv na jejich motivaci. Dalším faktorem je přítomnost a povaha pobídek, jako je například návštěva dětského domova a seznámení se s dítětem, které mohou motivaci žadatelů provést. Kromě toho hrají důležitou roli i individuální dispozice žadatelů, jako jsou jejich osobní vlastnosti, dobré rodičovské kompetence či pozitivní zkušenosti s pěstounskou péčí, které mohou také zásadně ovlivnit jejich rozhodování a motivaci k přijetí (Harris, 2010).

Je však nutné podotknout, že pro dosažení požadovaného cíle je nutná kombinace silné motivace a adekvátních schopností. Silná motivace sama o sobě nestačí bez potřebných kompetencí, a naopak ani dobré kompetence nemohou zajistit vytrvalost, pokud je motivace slabá nebo chybí. (Říčan, 2014)

Motivy lidského chování lze rozdělit do čtyř základních skupin, které se odvíjejí od biologických, psychických a sociálních potřeb jedince. Každá z těchto skupin hraje odlišnou roli v regulaci chování a rozhodovací procesy jednotlivce.

Sebezáchovné motivy vycházejí z biologického základu a jejich primárních funkcí je zajištění přežití. Patří sem fyziologické potřeby, jako je hlad, žízeň, únava nebo termoregulace, ale také emocionální reakce, například strach, hněv či bolest. Důležitou součástí této skupiny jsou také sexuální a rodičovské potřeby, které podporují zachování lidského druhu a péči o potomstvo (Vágnerová, 2006).

Stimulační motivy, ačkoliv nejsou nezbytné pro přežití, hrají zásadní roli ve správném fungování psychiky. Jsou založeny na vrozeném nervovém základu a jejich uspokojování pronájem k duševní stabilitě, adaptaci na nové podmínky a celkovou spokojenost. Dostatečná stimulace podporuje psychický rozvoj jedince a zajišťuje jeho vyrovnanost.

Sociální motivy se podílejí na formování a udržování mezilidských vztahů. Jejich kořeny lze nalézt ve vrozených dispozicích, avšak jejich plný rozvoj je podmíněn interakcemi s rodinou a blízkými osobami v raném dětství. V kontextu pěstounské péče se tento motiv často vyžaduje pomáhat druhým či touhou naplnit určitou roli, která posiluje rodinné a společenské vazby.

Individuální psychické motivy zahrnují potřeby související s utvářením sebepojetí, hledání životního smyslu a možností svobodného rozhodování. Přispívají k vnitřní rovnováze a sebeuvědomění jedince. V případě pěstounů mohou být tyto motivy důležité zejména proto, že jim pěstounská péče poskytuje příležitost k osobnímu růstu a hlubšímu smyslu života (Plháková, 2004).

3.2 Druhy motivů

Pokud se člověk rozhodne přijmout dítě do NRP, zpravidla o tom dlouho přemýšlí a má k tomu většinou více motivů. Důvodů proč se tak rozhodne, je většinou široké spektrum. Vždy však nejde všechny motivy, které k rozhodnutí vedou přesně definovat, neboť se často prolínají a nebývají jednoznačné. Motivů k pěstounské péči lze rozdělit do několika kategorií. První skupina tvoří veřejné, tzv. oficiální motivy, které jsou uváděny v rámci žádostí o pěstounství a odpovídají společensky akceptovaným důvodům. Vedle nich existují skryté motivy, které nejsou na první pohled patrné a mohou být odlišné od deklarovaných záměrů. Další kategorie jsou nevědomé motivy, které si samotní žadatelé neuvědomují, avšak mohou ovlivňovat jejich rozhodnutí a jednání. Specifickou pak tvoří vědomé, avšak neuváděné motivy, které jsou žadateli z důvodů různých zamlčovány, ať už skupinu kvůli obavám z nepochopení okolí, nebo kvůli snaze splnit očekávání institucí posuzujících jejich způsobilost stát se pěstouny (Nakonečný, 1996).

Nyní se budeme zabývat motivy veřejnými, kterým se také říká zveřejněné. Do těchto motivů autor zařazuje motiv altruistický, emocionální, motiv nenaplněného rodičovství, motiv smyslu života a také motiv spásitelský.

Motivace k pěstounské péči

U budoucích náhradních rodičů klade Krajský úřad velký důraz na zjištění jejich motivace k přijetí dítěte do NRP. Pokud se motivace žadatelů k přijetí jako vhodná, pro dítě bezpečná, nemusí být žadatelé zařazeni do evidence vhodných žadatelů. Pokud jsou žadatelé vyhodnoceni jako vhodní k zařazení do evidence žadatelů PP, mívají ke své žádosti o zařazení několik základních důvodů. Motivy k rozhodnutí stát se náhradními rodiči bývají odlišné. Ve většině případů mají žadatelé již své vlastní děti a často jsou zkušenými rodiči. Tento typ žadatelů nemusí být ale jediným, stává se, že o přijetí dětí do NRP žádají i lidé, kteří vlastní děti nemají (Sychrová, 2015).

Motivace k přijetí dítěte do pěstounské péče nemusí být vždy založena pouze na touze po dítěti, ale může vycházet z různých faktorů. Potřebu mít hodně dětí, mívají náhradní rodiče, kteří si chtějí vzít dítě do PP, ale také žadatelé o osvojení. Často se stává, že žadatelé o PP chtějí pro své dítě či děti přijmout dalšího sourozence. Někdy si také kompenzují situaci, kdy v rodině zemřelo dítě, anebo podají žádost o přijetí dítěte do PP, neboť nechtějí dlouho čekat na dítě právně volné, které by bylo možné osvojit. Někdy je také příčinou motivu k přijetí myšlenka nebo představa, že dítě, které žije např. ústavní péčí, se cítí osamělé a opuštěné a je třeba mu pomoci. Budoucí náhradní rodiče, tak chtějí pro dítě zajistit možnost vyrůstat v běžné rodině a chtějí jim poskytnout stabilní zázemí. Někdy si žadatelé neuvědomují, co celý proces NRP obnáší, a nemusí proto vždy správně odhadnout své síly (Zezulová, 2012).

Zájemci o přijetí dětí do NRP jsou někdy ochotni přijmout více dětí najednou, neboť mají pocit, že tak pomohou více dětem a poskytnou jim teplo domova. Může se stát, že veškerou energii investují do nově přijatých dětí, což může poškodit jejich děti biologické i vztahy v rodině. U náhradních rodičů může dojít až ke zdravotním problémům, způsobeným vyčerpáním. Někdy kladou na přijaté děti velké nároky, očekávají vděčnost, a když se u dětí objeví problémové chování, hrozí riziko jejich odvržení. Doporučuje se, aby náhradní rodiče přijali do NRP nejprve jedno dítě a zjistili, zda přijetí více dětí do PP dává smysl všem zúčastněným členům rodiny. Pokud jde o motiv přijetí dítěte do PP z důvodu finanční motivace, i když se výše pěstounských dávek a odměna pěstouna navýšila, tento motiv

dlouhodobě nepostačuje. Veřejnost a ani takto motivovaní žadatelé si neuvědomují, že PP nelze dělat pro peníze, ale za peníze (Zezulová, 2012).

3.3 Teorie uspokojování potřeb

Pokud se zabýváme vztahy v oblasti NRP, tak nás v první řadě zajímají vztahové interakce mezi náhradními rodiči a jejich přijatými dětmi. Předpokladem, aby tyto vztahy dobře fungovaly, je naplnění potřeb náhradních rodičů i jejich přijatých dětí. Teorií potřeb se zabýval ve své práci Bowlby, který zkoumal vztah mezi rodičem a dítětem. (Sychrová, 2015) Je jasné, že vztah mezi rodičem a dítětem, ať už biologickým nebo přijatým má zásadní vliv na celkový vývoj dítěte a to po dobu celého jeho života. Potřeba člověka je stav, kdy mu něco chybí a je třeba tento stav narovnat. Základní teorie potřeb je tzv. příloha, což označuje přijmutí neboli vazbu a citové pouto. Tento pojem označuje primární citovou vazbu dítěte na rodiče nebo jiného člověka, který o něj pečuje, a tato vazba je zásadní pro vývoj a celý život člověka (Sychrová, 2015).

Je velmi důležité, aby rodič nebo pečující osoba včas reagovat na potřeby dítěte, neboť jediné tak se v podvědomí dítěte zakořenění vlastní hodnoty a zdravé vyjadřování a prosazování vlastních potřeb. Pro zdravý vývoj a vytvoření zdravé osobnosti je klíčový vztah mezi rodiči a dítětem. Důležitá je schopnost o dítě pečovat a na jeho potřeby adekvátně reagovat. Rodič by měl s dítětem hodně komunikovat a přiměřeně věku dítěte odpovědět na jeho otázky. Pokud se rodič odpoví, vyhýbá se, nebo vůbec, odpovídá dítěti tím stres. Pokud je vazba mezi dítětem a rodičem stabilní a pevná, dítě cítí jistotu, podporuje jeho zvědavost a kognitivní rozvoj. Každý člověk, bez ohledu na věk, má své psychické potřeby (Benešová, 2002).

Je velmi důležitý význam jednotlivých potřeb každého člověka a znát jakým způsobem dochází k jejich naplňování. Rovněž je nutné zjistit, jaké potřeby člověka jsou naplňovány a které zůstávají nenaplněny. Zároveň je třeba zkoumat, zda je člověk schopen prosadit si své potřeby a jít za svým cílem, nebo zda má tendenci vyhnout se riziku i za cenu nenaplnění svých potřeb. Člověk má vrozené dispozice, které určují, jakým způsobem se postaví k naplnění svých potřeb. Ideální stav je popsán jako, kdy jednotliví členové rodiny mají navázány stabilní a fungující vztahy, jejich potřeby jsou naplňovány a společně tvoří spokojený a stabilní celek, což vede ke zdravému vývoji dětí. Děti, které vyrůstají v prostředí, kde jsou potřeby všech členů rodiny naplňovány, budou v dospělosti schopni

navazovat stabilní a zdravé vztahy, efektivně prosazovat své potřeby a zároveň respektovat a naplňovat potřeby druhých (Vágnerová, 2010).

3.4 Vliv osobnostních a sociálních faktorů na motivaci k pěstounské péči

Vliv osobnostních faktorů se zaměřuje na různé osobnostní rysy a psychické dispozice, které hrají roli v rozhodnutí stát se pěstounem. Do osobnostních faktorů patří:

Altruismus a empatie

Altruismus (nesobecká péče o druhé) a empatie (schopnost vcítit se do pocitů druhých) jsou často základními osobnostními rysy motivujícími jednotlivce k pěstounství. Lidé, kteří mají silný altruistický a empatický základ, mohou pociťovat potřebu pomáhat dětem v tíživé situaci a nabídnout jim bezpečné prostředí a láskyplné zázemí. Tato podkapitola by mohla analyzovat, jak tyto rysy podporují ochotu obětovat čas a energii v zájmu dítěte, a diskutovat, jak je mohou ovlivňovat vnitřní odměny, jako je pocit naplnění a radost z pomoci druhým (Škoviera, 2012).

Sebepojetí a osobní růst

Pro mnoho pěstounů je rozhodnutí přijmout dítě také prostředkem k vlastnímu osobnímu růstu. Tito jedinci mohou vnímat pěstounství jako příležitost k rozvoji svých rodičovských schopností nebo překonání osobních výzev. Pěstounství může posílit jejich sebeúctu a podpořit pozitivní sebepojetí tím, že se jedinci cítí jako pečující, užiteční členové společnosti (Pazlarová, 2016).

Odolnost vůči stresu a adaptabilita

Pěstounská péče může být náročná, a proto je důležitá odolnost vůči stresu a schopnost přizpůsobit se novým a často náročným situacím. Lidé s vysokou psychickou odolností mají lepší předpoklady vyrovnat se s emocionálně vypjatými momenty, které mohou při pěstounské péči nastat, a lépe se adaptovat na různé výzvy, jež tento typ péče přináší.

Sociální vlivy hrají také zásadní roli při rozhodování stát se pěstounem. Tato část zahrnuje podkapitoly zaměřené na různé sociální vlivy a jejich dopad (Škoviera, 2012).

Podpora rodiny a blízkých

Sociální podpora, ať už od rodiny, přátel nebo širšího společenského okruhu, je důležitým faktorem motivace k pěstounské péči. Jedinci, kteří mají ve svém okolí silné

sociální zázemí, se mohou cítit sebevědoměji a méně obávají, že zůstanou při plnění této role osamocení. V této podkapitole můžete popsat, jak rodinná podpora usnadňuje zvládání náročných situací spojených s pěstounstvím (Vágnerová, 2006).

Kulturní a společenské normy

Kulturní hodnoty a normy také výrazně ovlivňují motivaci jednotlivce. Ve společnostech, kde je silný důraz na podporu ohrožených dětí nebo na pomoc druhým, bývá více jedinců motivováno stát se pěstouny. V českém prostředí by mohla tato část zahrnovat rozbor společenského postoje k pěstounské péči a analýzu, jakým způsobem média a veřejná kampaň ovlivňují motivaci jednotlivců k pěstounství (Mares, 2006).

Sociální identita a společenský status

Pro některé jedince je pěstounská péče také prostředkem k dosažení určité společenské prestiže nebo k posílení vlastní sociální identity. Pěstouni mohou vnímat péči o ohrožené dítě jako přínosnou činnost, která jim přidává na společenské hodnotě a posiluje jejich status ve společnosti. Tato podkapitola by rozebírala, jak může pocit přijetí a ocenění od širší společnosti podporovat motivaci stát se pěstounem.

Tato podkapitola shrnuje klíčové poznatky o roli osobnostních a sociálních vlivů při rozhodování stát se pěstounem. Osobnostní faktory, jako jsou empatie, altruismus, odolnost vůči stresu či potřeba osobního růstu, tvoří základní motivační rámec. Tito jedinci často vnímají pěstounskou péči jako přirozené naplnění svého osobního potenciálu a cestu k naplnění svých psychologických potřeb, například ve formě pocitu užitečnosti a smysluplnosti. Sociální faktory, včetně podpory od rodiny a přátel, společenských norem a kulturních očekávání, tuto individuální motivaci často posilují. Jedinci, kteří mají silné sociální zázemí, bývají ochotnější překonávat náročné situace spojené s pěstounstvím a vnímají tento druh péče nejen jako osobní rozhodnutí, ale také jako formu společenského přínosu. Vliv širších kulturních a sociálních hodnot může významně ovlivnit nejen rozhodnutí jednotlivce, ale i jeho setrvání v roli pěstouna. Celkově tak podkapitola ukazuje, že motivace k pěstounství je výsledkem složité kombinace osobnostních charakteristik a sociálních podmínek, které působí v interakci. Pro některé jedince jsou klíčovými faktory vnitřní potřeby a postoje, pro jiné zase vnější podpora a uznání. Porozumění těmto faktorům přispívá k efektivnějšímu plánování podpory a vzdělávání pro budoucí pěstouny, což je důležité pro dlouhodobý úspěch v oblasti pěstounské péče. (Škoviera, 2012)

3.5 Motivace k pěstounské péči ve srovnání s motivací k jiným formám péče

Motivace k pěstounské péči je spojena s několika specifickými faktory, které ovlivňují rozhodnutí jednotlivců stát se pěstouny. Jedním z hlavních aspektů je dočasnost pěstounské péče, která je obvykle časově omezená. Pěstouni si často uvědomují, že se očekává, že dítě se nakonec vrátí do své biologické rodiny nebo najde jiné dlouhodobé řešení. Tento prvek dočasnosti přitahuje mnohé jedince, kteří chtějí poskytnout dítěti bezpečí a podporu během náročného přechodného období.

Dalším významným motivem je potřeba pomoci a ochota sloužit komunitě. Mnozí pěstouni se rozhodují pro tuto formu péče z altruistických důvodů, přičemž nečekají, že dítě se stane trvalou součástí jejich rodiny. Tato touha po pomoci a podpoře druhých je silným hnacím motorem pro mnoho pěstounů (Matoušek, 2010).

Kromě osobních motivací hraje důležitou roli také podpora ze strany státu. V České republice i jinde je pěstounská péče podporována různými formami státní pomoci, což mnohým jedincům dává pocit naplnění. Cítí, že jejich činnost nejenže pomáhá dítěti, ale také přispívá k širší společnosti a jejímu blahu. Tato kombinace faktorů vytváří silný základ pro rozhodnutí stát se pěstounem a poskytovat dětem potřebnou péči a podporu v těžkých obdobích jejich života (Pazlarová, 2016).

Motivace k osvojení a její odlišnosti od pěstounské péče

Touha po trvalém rodičovství - adopce představuje dlouhodobé a trvalé řešení, které se liší od pěstounství, jež je zpravidla dočasné. Osvojitelé často přicházejí do procesu adopce s touhou poskytnout dítěti stabilní a bezpečné prostředí, kde může vyrůstat a rozvíjet se. Tato touha je často spojena s osobními zkušenostmi, které mohou zahrnovat neplodnost, ztrátu dítěte nebo prostě silnou potřebu stát se rodičem. Osvojitelé chtějí vytvořit rodinné vazby, které jsou trvalé a neodvolatelné (Nakonečný, 2015).

Psychologické aspekty rodičovské identity - osvojitelé procházejí procesem, ve kterém si vytvářejí svou rodičovskou identitu. Tato identita je často spojena s představou o rodině a o tom, co to znamená být rodičem. Mnozí osvojitelé hledají naplnění svých vlastních emocionálních potřeb, které se vztahují na to, jak se cítí jako rodiče a jak si představují svou rodinu. Adopce jim umožňuje zažít radosti rodičovství, vychovávat dítě a budovat s ním silné emocionální pouto.

Právní a sociální vazby - adopce vytváří právní rámec, který nahrazuje biologické vazby, a to nejen z pohledu práva, ale také z pohledu sociálního uznání. Osvojitelé často hledají legitimitu a uznání své role jako rodičů, což je posíleno formálním právním procesem adopce. Tento proces zahrnuje nejen administrativní úkony, ale i emocionální aspekt, kdy je dítě oficiálně považováno za člena rodiny. Tímto způsobem se vytváří trvalé spojení, které poskytuje dítěti pocit bezpečí a stability.

Tyto faktory hrají klíčovou roli v motivaci lidí, kteří se rozhodují pro adopci, a reflektují komplexnost a hloubku tohoto rozhodnutí. Adopce je nejen právní akt, ale také hluboce emocionální a psychologický proces, který významně ovlivňuje životy všech zúčastněných (Matějček, 2002).

Motivace ke krátkodobé pěstounské péči

Motivace ke krátkodobé pěstounské péči často vychází z pocitu flexibilní podpory, kdy jedinci chtějí pomoci na omezený časový úsek bez dlouhodobých závazků. Tento typ péče oslovuje zejména ty, kteří chtějí aktivně přispět k řešení krizových situací. Dalším důležitým faktorem je ochota zvládat intenzivní nároky spojené s krátkodobým pěstounstvím. Tito pěstouni jsou schopni rychle reagovat na různé potřeby dítěte a přizpůsobit se náročným situacím, což jim umožňuje efektivně zvládat krátké, ale náročné úseky péče (Keller, 2004).

Motivace k péči o příbuzné

Motivace k péči o příbuzné často pramení z rodinných závazků a loajality, kdy jedinci cítí odpovědnost postarat se o dítě v rámci rodiny. Tento typ péče je založen na rodinných hodnotách a snaze udržet dítě v kontaktu s jeho biologickým původem. Klíčovou roli hrají také emocionální vazby, které jsou mezi příbuznými, jako jsou prarodiče, tety či strýcové, přirozeně silné. Na rozdíl od čistě altruistické motivace pěstounů nebo osvojitelů, kteří s dítětem nejsou v příbuzenském vztahu, jsou tyto vazby často hlavním důvodem rozhodnutí převzít péči (Vágnerová, 2006).

Srovnání a syntéza různých forem péče a jejich motivačních základů

Závěrečná část by se zaměřila na srovnání motivačních základů mezi různými formami péče. Pěstouni často vnímají svou roli jako službu společnosti a chápou ji jako dočasnou, zatímco osvojitelé obvykle směřují k trvalému rodičovství. Krátkodobá pěstounská péče oslovuje jedince se specifickou ochotou poskytovat rychlou pomoc v krizových situacích, zatímco péče o příbuzné je hluboce zakořeněna v rodinných vazbách a závazcích. Naopak ústavní péče představuje formu kolektivní péče, kde chybí osobní

motivace jednotlivce, což ji odlišuje od náhradní rodinné péče, kde je péče vždy založena na osobním rozhodnutí a angažovanosti (Matoušek, 2010).

3.6 Maslowova pyramida potřeb jako srovnávací model

Maslowova pyramida potřeb je klíčovým teoretickým rámcem, který lze využít při zkoumání motivace pěstounů. Tento model umožňuje pochopit, jak jednotlivé úrovně lidských potřeb ovlivňují rozhodnutí stát se pěstounem a jak se mohou potřeby pěstounů měnit během jejich péče o dítě.

Úvod do Maslowovy teorie potřeb

Maslowova teorie potřeb, poprvé představená Abrahamem Maslowem v roce 1943, hierarchicky řadí lidské potřeby od základních fyziologických až po seberealizační. Tento model lze aplikovat nejen na individuální motivaci, ale také na pochopení rozhodnutí lidí věnovat se pěstounské péči. Potřeby jsou řazeny od nejnižších k nejvyšším:

1. Fyziologické potřeby
2. Potřeba bezpečí
3. Sociální potřeby (láska a sounáležitost)
4. Potřeba uznání (úcta)
5. Seberealizace

Jednotlivé úrovně potřeb a jejich vliv na rozhodnutí stát se pěstounem

Fyziologické potřeby Rozhodnutí stát se pěstounem obvykle nesouvisí přímo s fyziologickými potřebami, ale adekvátní uspokojení těchto potřeb (dostatek jídla, stabilní bydlení) je nezbytným předpokladem pro schválení žádosti o pěstounskou péči.

Potřeba bezpečí Pěstouni často chtějí poskytnout dítěti stabilní a bezpečné prostředí, které mu v jeho původní rodině chybělo. Sami také usilují o pocit jistoty a naplnění svého života prostřednictvím smysluplné činnosti.

Sociální potřeby (láska a sounáležitost) Láska k dětem a potřeba vytvářet mezilidské vztahy patří mezi klíčové sociální motivy pěstounů. Tyto potřeby jsou posilovány interakcí s dětmi, jejichž životy se mohou díky pěstounské péči výrazně zlepšit.

Potřeba uznání (úcta) Pěstouni často usilují o společenské uznání za svou náročnou práci. Tato potřeba může být uspokojena díky podpoře a ocenění ze strany institucí, komunity nebo rodiny.

Seberealizace Stát se pěstounem může být výsledkem touhy jednotlivce naplnit své životní poslání, rozvinout své schopnosti a přispět ke zlepšení společnosti. Mnoho pěstounů vnímá tuto roli jako příležitost k osobnímu růstu a hlubokému naplnění.

Dynamika potřeb v průběhu pěstounské péče Maslowova teorie naznačuje, že uspokojení základních potřeb umožňuje člověku posunout se na vyšší úroveň pyramidy. Podobně mohou pěstouni na počátku své cesty usilovat především o vytvoření bezpečného prostředí (potřeba bezpečí), zatímco v pozdějších fázích mohou hledat způsoby, jak seberealizovat prostřednictvím hlubšího propojení s dětmi a společností.

Maslowova pyramida a specifické výzvy pěstounů Pěstouni čelí specifickým výzvám, jako je vyrovnávání se s traumatem dětí nebo s omezeným právním postavením vůči biologickým rodičům dítěte. Tyto situace mohou ovlivnit jejich schopnost naplňovat vlastní potřeby na vyšších úrovních pyramidy. Podpora ze strany odborníků a institucí je klíčová pro to, aby mohli uspokojovat své potřeby a zároveň plnit svou roli pěstounů.

Maslowova pyramida potřeb nabízí užitečný rámec pro pochopení motivace pěstounů. Každá úroveň potřeb přispívá k jejich rozhodnutí věnovat se této náročné, ale smysluplné roli. Uspokojení základních potřeb pěstounů a podpora jejich osobního růstu jsou zásadní nejen pro jejich vlastní pohodu, ale i pro úspěch pěstounské péče jako celku. (Maslow, 1954)

Srovnání motivací k pěstounské péči a jiným formám péče

Motivace jednotlivců k zapojení do náhradní rodinné péče je klíčovým faktorem pro úspěšnost a kvalitu této péče. Rozdíly v motivacích vycházejí z různorodých potřeb, hodnot a očekávání. Porozumění těmto rozdílům umožňuje lepší přípravu pečujících osob a zajištění odpovídající podpory. Maslowova pyramida potřeb nabízí užitečný model pro analýzu motivací a jejich vlivu na výběr konkrétní formy péče.

Maslowova pyramida potřeb jako srovnávací model

Maslowova hierarchie potřeb zahrnuje pět hlavních úrovní:

1. Fyziologické potřeby – Základní potřeby k přežití (jídlo, voda, spánek).
2. Potřeby bezpečí – Stabilita, ochrana před ohrožením.

3. Potřeby lásky a sounáležitosti – Vztahy, přijetí, rodina.
4. Potřeby uznání – Sebevědomí, úspěch, respekt.
5. Potřeba seberealizace – Naplnění potenciálu, osobní růst.

Tyto úrovně lze využít k pochopení, jak jednotlivé formy péče oslovují různé potřeby pečovatелů.

Pěstounská péče

Pěstounství často vychází z kombinace potřeby lásky a sounáležitosti, uznání a seberealizace. Pěstouni usilují o vytvoření bezpečného a podporujícího prostředí, kde dítě může zažívat rodinné vazby a pocit přijetí. Pro některé je pěstounská péče také způsobem, jak získat uznání a potvrzení svého přínosu společnosti, přičemž péči o dítě vnímají jako osobní úspěch. Zároveň pěstounství naplňuje potřebu seberealizace, protože umožňuje jedinci vést smysluplný život a překonávat vlastní výzvy spojené s výchovou dítěte v náročné situaci.

Adopce

Adopce je spojena s hlubší potřebou vytvoření trvalé rodinné vazby a naplnění rodičovské role. Adoptivní rodiče usilují o lásku a sounáležitost prostřednictvím budování stabilní rodinné jednotky, která jim poskytuje pocit naplnění. Zároveň adopce často odpovídá na touhu po rodičovství, zejména v případech, kdy biologická cesta není možná. Kromě toho ji adoptivní rodiče vnímají jako způsob, jak pozitivně ovlivnit život dítěte a nabídnout mu stabilní a bezpečné zázemí, čímž se zároveň realizují na osobní i společenské úrovni (Vágnerová, 2006).

Krizová péče a přechodná pěstounská péče

Tato forma péče je zaměřena na řešení akutních situací a vychází z několika klíčových motivací. Jednou z nich je potřeba bezpečí, kdy pěstouni usilují o poskytnutí stability a ochrany dítěti v krizové situaci. Zároveň seberealizace hraje významnou roli, protože jedinci zapojení do krizové péče často nacházejí naplnění ve schopnosti zvládat náročné situace a poskytnout dítěti přechodnou stabilitu. Dalším důležitým faktorem je altruismus, kdy jsou tyto pěstouni motivováni především touhou pomáhat, aniž by očekávali dlouhodobou vazbu s dítětem.

Klíčové rozdíly v motivacích

Rozdíly mezi jednotlivými formami péče lze vnímat především z hlediska délky závazku, emočních vazeb a cíle péče. Adopce představuje celoživotní závazek, zatímco

pěstounská péče je dočasná a krizová péče bývá krátkodobá, avšak vysoce intenzivní. Emoční vazby se také liší – adoptivní rodiče usilují o hluboké a trvalé pouto s dítětem, zatímco pěstouni a krizoví pečovatelé se často připravují na to, že se s dítětem budou muset v určitém okamžiku rozloučit. Cíl péče je rovněž odlišný, protože adopce směřuje k trvalému začlenění dítěte do nové rodiny, zatímco pěstounská péče se zaměřuje na podporu dítěte s důrazem na jeho případný návrat do biologické rodiny, pokud je to možné.

Význam srovnání motivací pro praxi

Porozumění rozdílům v motivacích pečovatelů přispívá k zlepšení několika klíčových oblastí. Prvním z nich je příprava pečovatelů – pochopení individuálních motivací umožňuje lépe připravit jednotlivce na specifické výzvy, které jsou spojeny s konkrétní formou péče. Dále to usnadňuje přizpůsobení podpory pečovatelům, ať už jde o psychologickou pomoc, vzdělávání nebo finanční podporu, což zajišťuje efektivní zajištění potřebné pomoci. Konečně, odpovídající sladění motivací pečovatelů a potřeb dětí zvyšuje pravděpodobnost úspěšného výsledku, což má pozitivní dopad na všechny zúčastněné strany (Harris, 2010).

II PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE VÝZKUMU

Praktická část diplomové práce se zabývá metodologickým výzkumem, zaměřeným na zjištění míry motivace u pěstounů v náhradní péči.

V následujících podkapitolách stanovíme výzkumný problém, výzkumný cíl a na jeho základě zformulujeme výzkumné otázky a hypotézy. V další části této kapitoly popíšeme techniku sběru dat, specifikaci výzkumného souboru a realizaci výzkumu.

4.1 Výzkumný problém

Každý člověk je jedinečnou osobností, na kterou působí mnoho faktorů (vnitřní a vnější), které ovlivňují jeho myšlení a chování. Jeden z faktorů, který velmi ovlivňuje naše myšlení a chování je motivace. Motivace má mnoho faktorů, které na nás působí a ovlivňují nás.

Teorii motivace se zabývá mnoho známých osobností, jako je například Abraham Harold Maslow, který zkoumal motivační teorii teorií lidských potřeb, kdy na samotném vrcholu pyramidy je potřeba seberealizace. Tuto teorii posunuje o krok dále Alderferova teorie motivačních potřeb, která se zabývá uspořádáním lidských potřeb do tří základních stupňů: existenční (příspěvek na pěstounství), vztahový (přátelství, vztahy, společné cíle, uznání v sociální síti) a růstové (seberealizace).

Role pěstounů je v samotné výchově velmi důležitá, různorodá, zajímavá, ale i velmi obtížná. Pěstouni se většinou starají o děti, jejichž rodiče se o ně z nějakého důvodu nebo nemohou anebo nechtějí postarat. Co však vede tyto osoby k tomu, aby prováděli tuto záslužnou činnost a pomáhali tak dětem získat fungující rodinu? Jaký druh motivace je táhne kupředu?

Výzkumný problém byl definován:

Motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče.

4.2 Výzkumný cíl

Prvním krok před začátkem samotného výzkumu je nutné stanovit si výzkumný cíl. Hlavním cílem naše výzkumu bylo zjistit, jaký druh motivace převládá u pěstounů k výkonu pěstounské péče. Zajímalo nás, zdali u osob, které vykonávají pěstounskou péči, převládá spíše vnitřní nebo naopak vnější motivace k výkonu pěstounské péče.

V této diplomové práci byl formulován výzkumný cíl následovně:

Zjistit, jaká je motivace u pěstounů k výkonu pěstounské péče.

4.3 Výzkumné otázky a hypotézy

V každém výzkumu je potřeba zodpovědět na výzkumné otázky, které si výzkumník předem stanoví. Náš výzkum se zaměřoval na motivaci u pěstounů k výkonu pěstounské péče. Abychom zajistili dosažení našeho stanového cíle, bylo potřeba vytvořit výzkumné otázky. Ze stanoveného výzkumného problému jsme definovali hlavní výzkumnou otázku a k ní několik dalších dílčích výzkumných otázek.

Při formulaci výzkumných otázek jsme zároveň stanovili hypotézy, které budou v průběhu analýzy získaných dat buď potvrzeny, nebo vyvráceny. Reichel (2009, s. 59) upozorňuje, že *„i když jsou hypotézy v rámci výkladu uvedeny až na závěr, neznamená to, že by jejich formulace probíhala až na konec. Často se vytvářejí souběžně s operacionalizací.“* Stanovení hypotéz podléhá jasným pravidlům – musí být formulovány jako oznamovací věty, vyjadřovat vztah mezi dvěma proměnnými a být empiricky ověřitelné. Podle Chrásky (2016, s. 14) je hypotéza vždy *„tvrzením o rozdílech, vztazích nebo následcích“*.

Hlavní výzkumná otázka:

Jaká je motivace u pěstounů vykonávajících pěstounskou péči?

Dílčí výzkumné otázky a hypotézy

1. *Jaké jsou hlavní motivy pěstounů k vykonávání pěstounské péče?*
2. *Jaké jsou rozdíly v míře motivace k pěstounství u pěstounů v závislosti na jejich věku?*

H1: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku.

H1.1: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Hodnoty.

H1.2: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Porozumění.

H1.3: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Sociální funkce.

H1.4: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Profesní funkce.

H1.5: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Ochranná funkce.

H1.6: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Seberealizační funkce.

3. *Jaké jsou rozdíly v míře motivace k pěstounství u pěstounů v závislosti na délce výkonu pěstounské péče?*

H2: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče.

H2.1: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Hodnoty.

H2.2: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Porozumění.

H2.3: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Sociální funkce.

H2.4: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Profesní funkce.

H2.5: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Ochranná funkce.

H2.6: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Seberealizační funkce.

4. *Jaké jsou rozdíly v motivaci k pěstounství u pěstounů v závislosti na dosaženém stupni vzdělání?*

H3: Existují rozdíly v motivaci pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich dosaženém stupni vzdělání.

4.4 Výzkumný soubor

Základní soubor výzkumu tvoří všichni pěstouni evidovaní v Jihomoravském kraji, kteří aktivně vykonávají pěstounskou péči. Data o evidovaných pěstunech byla získána na základě žádosti od Odboru sociálních věcí Krajského úřadu Jihomoravského kraje. Výběrový soubor byl stanoven pomocí prostého náhodného výběru, který zajistil reprezentativnost dat. Pro výběr cílové skupiny byl použit generátor náhodných čísel, přičemž každému okresu v Jihomoravském kraji bylo přiřazeno číslo (okres Blansko – 1, okres Brno-město – 2, okres Brno-venkov – 3, okres Břeclav – 4, okres Hodonín – 5, okres Vyškov – 6, okres Znojmo – 7). Na základě náhodného vylosování byl jako cílová oblast výzkumu vybrán okres Hodonín. Do výběrového souboru byli zahrnuti všichni pěstouni v tomto okrese bez ohledu na jejich pohlaví, věk, délku výkonu pěstounské péče či dosažené vzdělání. Počet pěstounů v okrese Hodonín byl ověřen pomocí statistických údajů Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV). Tento postup zajišťuje, že získaná data budou reflektovat specifika pěstounské péče v rámci vybrané oblasti a přispějí k hlubšímu porozumění motivace pěstounů.

Tabulka č. 1: Počet pěstounských rodin v Jihomoravském kraji (rozdělení podle ORP)

ORP (obce s rozšířenou působností)	Počet pěstounských rodin	ORP (obce s rozšířenou působností)	Počet pěstounských rodin
Židlochovice (okres Brno venkov)	37	Moravský Krumlov (okres Znojmo)	15
Brno (okres Brno město)	42	Mikulov (okres Břeclav)	36
Znojmo (okres Znojmo)	116	Kuřim (okres Brno venkov)	0
Vyškov (okres Vyškov)	63	Ivančice (okres Brno venkov)	26
Tišnov (okres Brno venkov)	28	Hustopeče (okres Břeclav)	36
Šlapanice (okres Brno venkov)	58	Bučovice (okres Vyškov)	25
Slavkov u Brna (okres Vyškov)	15	Břeclav (okres Břeclav)	44
Rosice (okres Brno venkov)	25	Boskovice (okres Blansko)	49
Hodonín (okres Hodonín)	49	Kyjov (okres Hodonín)	64
Veselí nad Moravou (okres Hodonín)	40	Blansko (okres Blansko)	50
Pohořelice (okres Brno venkov)	28		
CELKEM RODIN	501	CELKEM RODIN	345

Zdroj: vlastní

4.5 Technika sběru dat

Pro získání potřebných dat byla zvolena kvantitativní metoda výzkumu s využitím dotazníkového šetření. Tento způsob umožňuje oslovit velké množství respondentů a získat relevantní data pro výzkumnou analýzu.

Chráška (2016, s. 158) definuje dotazník jako „*soustavu předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně*“. Dotazníková metoda je výhodná svou rychlostí, anonymitou, finanční nenáročností a efektivitou při shromažďování odpovědí od většího počtu respondentů.

Dotazník obsahuje celkem 29 položek a skládá se z uzavřených, polouzavřených a škálových otázek. Některé otázky umožňují výběr z více variant, zatímco jiné využívají číselné hodnocení důležitosti jednotlivých odpovědí.

Struktura dotazníku je rozdělena do dvou částí:

1. Sociodemografická část, která zjišťuje základní údaje o respondentech, včetně pohlaví, věkové kategorie, dosaženého stupně vzdělání, délky výkonu péstounské péče a druhu motivace k péstounství.
2. Část zaměřená na motivaci k výkonu péstounské péče, která vychází ze standardizovaného dotazníku VFI (Volunteer Functions Inventory).

VFI dotazník obsahuje 24 položek, které měří šest základních motivačních funkcí:

- Hodnotová funkce (values) – péstounská péče umožňuje vyjádřit altruistické a humanistické potřeby, poskytovat pomoc druhým (otázky č. 6–9).
- Porozumění (understanding) – prostřednictvím péstounství si péstouni rozšiřují znalosti, zkvalitňují dovednosti, posilují osobní rozvoj a získávají nové zkušenosti (otázky č. 10–13).
- Sociální funkce (social) – péstounství podporuje rozvoj sociálních vztahů a navazování nových kontaktů (otázky č. 14–17).
- Profesní funkce (vocational) – výkon péstounství umožňuje uplatnit a rozvíjet stávající dovednosti a znalosti, které mohou vést k profesnímu růstu a novým pracovním příležitostem (otázky č. 18–21).

- Ochranná funkce (protective) – pěstounství může pomoci uspokojovat osobní potřeby a redukovat vnitřní napětí či nevyřešené životní zkušenosti (otázky č. 22–25).
- Seberealizační funkce (self-realizing) – prostřednictvím pěstounství lze dosáhnout osobního naplnění a uspokojení (otázky č. 26–29).

Respondenti hodnotili jednotlivá tvrzení v rámci dotazníku VFI pomocí sedmibodové Likertovy škály, kde 1 představovalo „zcela nedůležité“ a 7 „velmi důležité“.

4.6 Realizace výzkumu

Sběr dat probíhal v období od 1. 1. 2025 – 10. 2. 2025. Dotazníky respondenti obdrželi primárně v elektronické podobě prostřednictvím emailu, kde byl odkaz na portál www.survio.com (<https://www.survio.com/survey/d/N4J8P9T3K3Q4B7W9W>), který byl určený pro elektronické zaznamenávání odpovědí na otázky z dotazníku. Část respondentů vyplnila dotazník v tištěné podobě.

Před samotným rozesláním dotazníků bylo potřeba zjistit, kolik je v daném okrese Hodonín rodin, které vykonávají pěstounskou péči. Přesný počet včetně kontaktů byl poskytnut na ORP Hodonín.

Jednotlivé rodiny byly obvolány, popřípadě navštíveny osobně při novoročním setkání rodin, kde byli požádáni o vyplnění strukturovaného dotazníku, který sloužil jako podklad pro sběr dat k výzkumu v diplomové práci.

Celkem bylo osloveno 153 rodin z okresu Hodonín a dotazníků bylo rozdáno 306 kusů. Z celkového počtu rozdaných dotazníků bylo vráceno pouhých 105 dotazníků. Vzhledem k tomu, že všechny dotazníky byly vyplněny dle požadavků řádně a správně, nebylo tedy přistoupeno k vyřazení žádného dotazníku z šetření. K samotné realizaci výzkumu bylo použito celkem 105 dotazníků.

Tabulka č. 2: Počet pěstounských rodin v okrese Hodonín (rozdělení podle ORP)

ORP (obec s rozšířenou působností)	Počet pěstounských rodin	Předáno dotazníků	Vráceno celkem
Hodonín	49	98	
Veselí nad Moravou	40	80	
Kyjov	64	128	
CELKEM	153	306	105 ks

Zdroj: vlastní

5 ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT

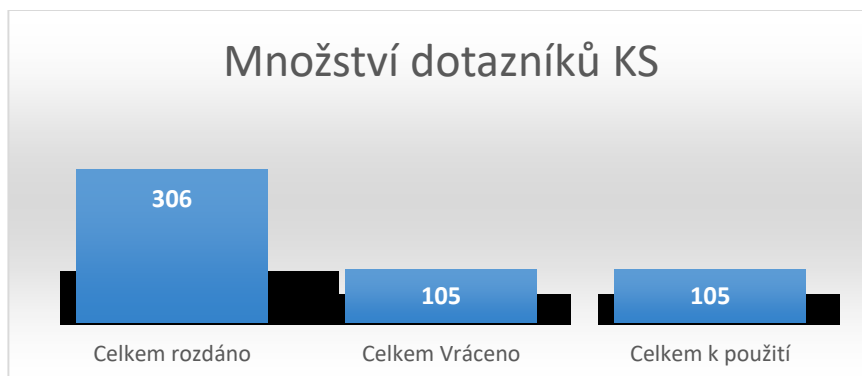
K tomu, aby bylo možné uskutečnit samotný výzkum bylo rozdáno celkem 306 dotazníků do pěstounských rodin (60 ks - 19,6 % v tištěné podobě a 246 – 80,4 % v digitální podobě prostřednictvím emailu). Tyto dotazníky byly určeny pro rodiče osvojených dětí v Jihomoravském kraji, konkrétně v okrese Hodonín. Z celkového počtu rozdaných dotazníků 306 kusů se nám vrátilo pouhých 105 kusů, což je 34,3 % (v tištěné podobě 10 kusů – 3,3 % a v digitální podobě 95 ks – 31 %). Vzhledem k tomu, že drtivá většina dotazníků byla vyplňována elektronicky, tak nebylo potřeba žádný dotazník kvůli chybnému vyplnění z šetření vyřadit. Dotazníky, které byly získány v tištěné podobě, byly následně převedeny do elektronického prostředí ve webovém rozhraní na www.survio.com. Analýza odpovědí na dotazníkové šetření je znázorněna pomocí grafů a tabulek, které jsou uvedeny nejen v kusech jednotlivých odpovědí, ale i v procentech.

Tabulka č. 3: Množství dotazníků

Dotazníky	Tištěný dotazník		Elektronický dotazník	
Rozdáno	60 ks	19,6 %	246 ks	80,4 %
Rozdáno celkem	306 ks (100 %)			
Vráceno	10 ks	3,3 %	95 ks	31 %
Vráceno celkem	105 ks (34,3 %)			
Vyřazeno	0 ks (0 %)			
Možné k použití	10 ks	3,3 %	95 ks	31 %
Celkem k použití	105 ks (34,3 %)			

Zdroj: vlastní

Graf č. 1: Množství dotazníků

Zdroj: vlastní

Získaná data z dotazníkového šetření byly zpracovány a roztrženy. Sociodemografické otázky byly zaznamenány do tabulek grafů, ze kterých lze jednoznačně určit, jaké odpovědi byly zvoleny. Tyto data byly v dotazníku pod otázkami 1–4.

Výzkumná otázka č. 1 zjišťovala, jaké jsou hlavní motivy pěstounů k výkonu pěstounské péče. Zde nebylo potřeba stanovit hypotézu, protože jsme odpověď na tuto otázku získali z dotazníkového šetření pod číslem 5. Výsledek byl zaznamenán pomocí deskriptivní metody.

Ve výzkumné otázce č. 2 jsme zjišťovali, jaké jsou rozdíly v míře motivace v pěstounství v závislosti na věku pěstounů. K této otázce byla vytvořena hypotéza (Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v oblasti hodnoty, porozumění, sociální funkci, profesní funkci, ochranné funkci a seberealizační funkci.). Hypotézy byly testovány pomocí analýzy Rozptylu testu ANOVA, což je metoda matematické statistiky, která umožňuje ověřit, zda na hodnotu náhodné veličiny pro konkrétního jedince má statisticky významný vliv hodnota některého znaku, který se dá u jedince pozorovat.

Ve výzkumné otázce č. 3 jsme zjišťovali, jaké jsou rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče. K této výzkumné otázce byla stanovena hypotéza: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na délce výkonu pěstounské péče v oblasti hodnoty, porozumění, sociální – profesní – ochranné – seberealizační funkce. Hypotézy byly testovány pomocí Analýzy rozptylu testu ANOVA.

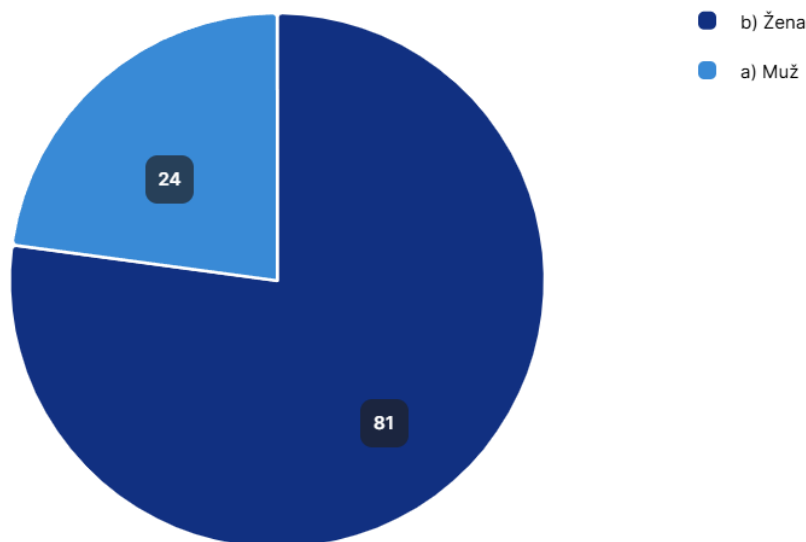
Výzkumná otázka č. 4 zkoumala, jaké jsou rozdíly v motivaci pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich dosaženém stupni vzdělání. Stanovená hypotéza byla: Existují rozdíly v motivaci pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich nejvyšším dosaženém stupni vzdělání. Zjištěná data potřebná k výzkumné otázce č. 3 byla vyhodnocována testem chí-kvadrát pro kontingenční tabulku za mírného rizika 0,05 testové hladiny s tím, že bude nulová hypotéza neoprávněně zamítnuta.

5.1 Výsledky výzkumu

Získané výsledky z dotazníkového šetření jsou detailně zachyceny v této podkapitole, kde jsou jednotlivé otázky vyhodnoceny. Díky použití pruhových a koláčovitých grafů jsme zajistili srozumitelnost a přehlednost jednotlivých otázek a odpovědí.

Otázka č. 1: Jaké je vaše pohlaví?

Graf č. 2: Pohlaví dotazovaných pěstounů

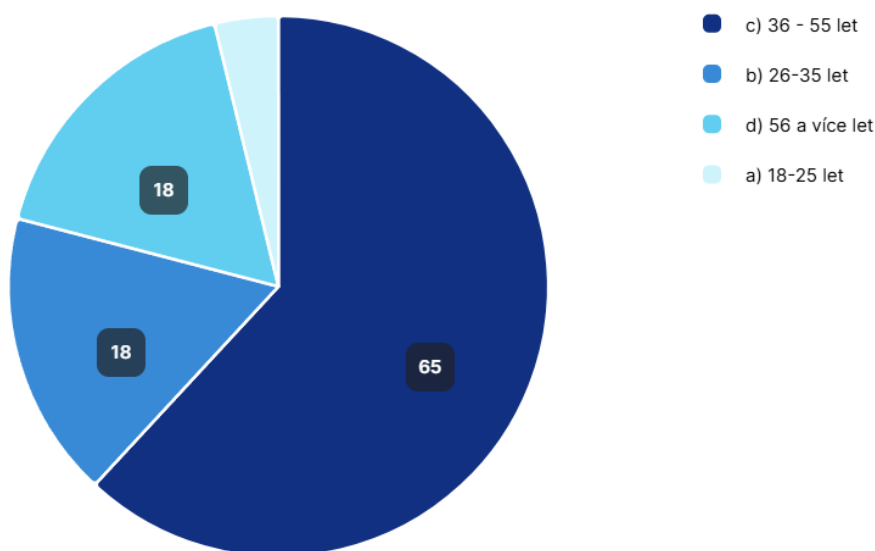
ODPOVĚĎ	POČET	PODÍL
b) Žena	81	77.1%
a) Muž	24	22.9%

Zdroj: vlastní

Výzkumu se zúčastnilo celkem 105 respondentů. V otázce č. 1 jsme zjišťovali sociodemografické údaje týkající se druhu pohlaví. Z koláčovitého grafu je zřejmé, že největší zastoupení ve vyplňování dotazníkového šetření jsou ženy, tj. 81 kusů (77,1 %). Mužské pohlaví zastává poměrně menší část, kdy kolonku muž vyplnilo pouze 24 kusů (22,9 %) respondentů.

Otázka č. 2: Do které věkové skupiny patříte?

Graf č. 3: Věková skupina dotazujících

ODPOVĚĎ	POČET	PODÍL
c) 36 - 55 let	65	61.9%
d) 56 a více let	18	17.1%
b) 26-35 let	18	17.1%
a) 18-25 let	4	3.8%

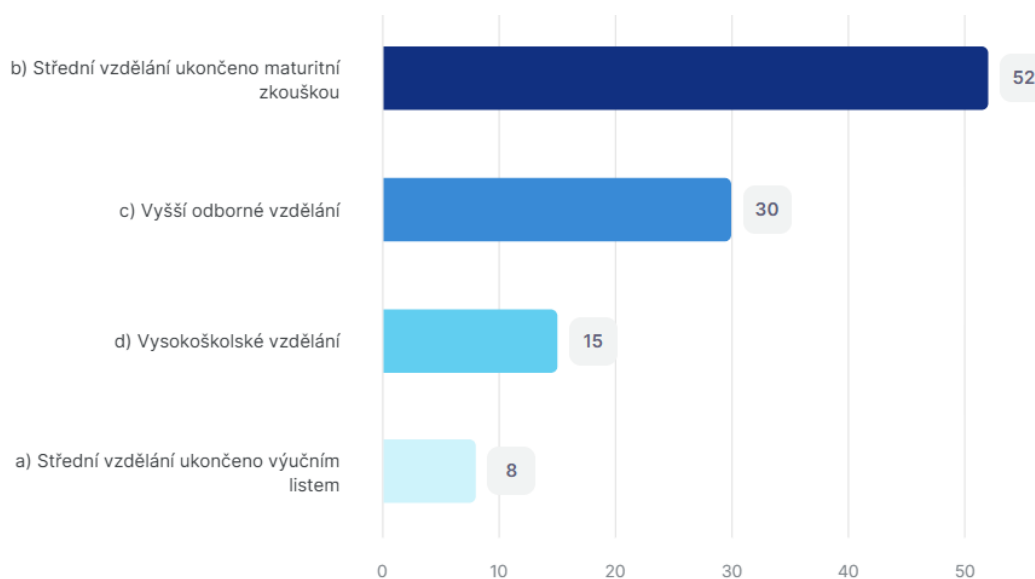
Zdroj: vlastní

Otázka v dotazníku pod číslem 2. u pěstounů zjišťovala, do jaké věkové kategorie spadají. Tuto otázku jsme potřebovali zjistit z důvodu vyhodnocení výzkumné otázky č. 1. Koláčovitý graf znázorňuje čtyři zvolené věkové skupiny, přičemž nejvyšší zastoupení je ve věkové skupině 36–55 let, což odpovídělo 65 (61,9 %) respondentů. Na druhém místě se umístili respondenti, kteří spadají do věkové skupiny 56 a více let s počtem 18 (17,1 %).

Stejnou pozici podíl zaujali respondenti ve věkovém rozmezí 26–35 let, kterých bylo 18 (17,1 %). Nejmenší počet respondentů bylo ve věkovém rozmezí od 18-25 let, což čítá pouze 4 (3,8 %) respondentů.

Otázka č. 3: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Graf č. 4: Nejvyšší dosažené vzdělání

ODPOVĚĎ	POČET	PODÍL
b) Střední vzdělání ukončeno maturitní zkouškou	52	49.5%
c) Vyšší odborné vzdělání	30	28.6%
d) Vysokoškolské vzdělání	15	14.3%
a) Střední vzdělání ukončeno výučním listem	8	7.6%

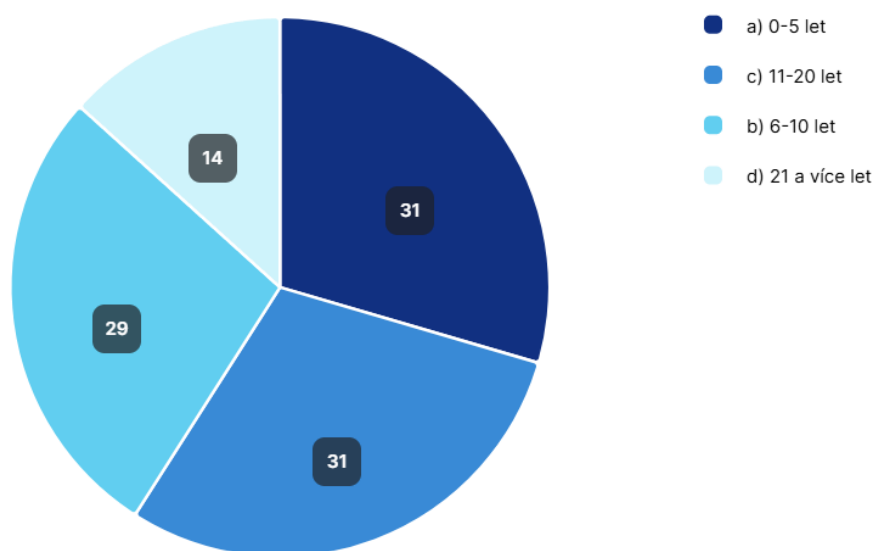
Zdroj: vlastní

Ve třetí dotazníkové otázce jsme zjišťovali, jaké je nejvyšší dosažené vzdělání u pěstounů, kteří vykonávají pěstounskou péči. Dotazovaní volili ze čtyř variant. Nejvíce pěstounů zvolilo variantu střední vzdělání ukončeno maturitní zkouškou, celkem 52 (49,5 %). Variantu vyšší odborné vzdělání zvolilo 30 (28,6 %) respondentů. Možnost ukončeného vysokoškolského vzdělání zvolilo 15 (14,3 %) dotazovaných. Z pruhovitého grafu je zřejmé,

že nejmenší část respondentů zvolilo volbu střední vzdělání ukončeno výučním listem, pouhých 8 (7,6 %) dotazovaných.

Otázka č. 4: Jak dlouho vykonáváte pěstounskou péči?

Graf č. 5: Délka výkonu pěstounské péče

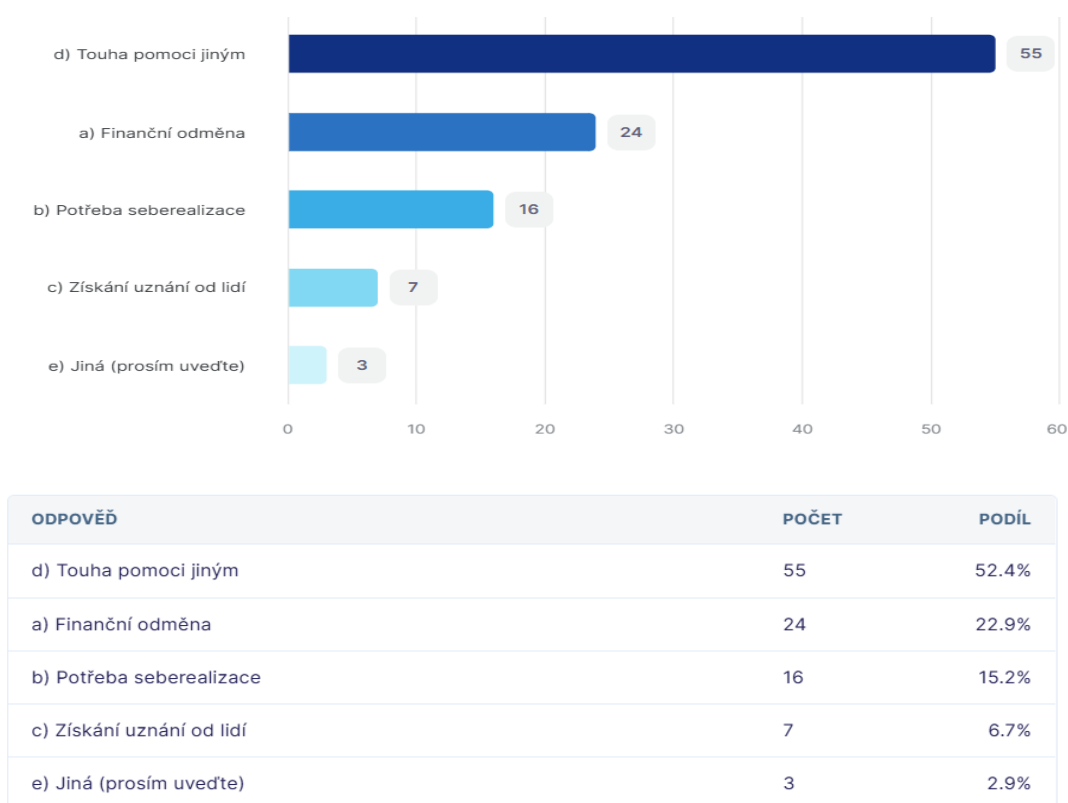
ODPOVĚĎ	POČET	PODÍL
c) 11-20 let	31	29.5%
a) 0-5 let	31	29.5%
b) 6-10 let	29	27.6%
d) 21 a více let	14	13.3%

Zdroj: vlastní

Délku výkonu pěstounské péče zjišťovala dotazníková otázka č. 4. Celkem mohli pěstouni volit čtyři skupiny. Skupinu 0–5 let zvolilo celkem 31 (29,5 %) responzí. Délku výkonu pěstounské péče v rozmezí od 6–10 let zvolilo pouze o dva respondenty méně, tedy 29 (27,6 %). Variantu v rozmezí od 11–20 let označilo 31 (29,5 %) respondentů. Pouhých 14 (13,3 %) respondentů zvolilo variantu, při které vykonávají pěstounskou péči déle než 21 let. V koláčovitém grafu jsou výsledky s nepatrným rozdílem 2 až 5 hlasů. Nejvíce respondentů zvolilo, že výkon pěstounské péče vykonávají v rozmezí 11–20 let a 0-5 let.

Otázka č. 5: Co Vás osobně nejvíce motivuje k pěstounství?

Graf č. 6: Motivace k pěstounství

Zdroj: vlastní

U otázky č. 5 dotazníkového šetření jsme zkoumali motivaci stát se pěstounem. Respondenti měli na výběr celkem z 5 variant volby (touha pomoci jiným, finanční odměna, potřeba seberealizace získání uznání od lidí a jiné), kdy v poslední variantě mohli vepsat přesný důvod, který je motivuje k výkonu pěstounské péče. Na pátou otázku museli respondenti jednoznačně odpovědět, jaký druh motivace je nejvíce motivoval k pěstounské péči. Zvolit se mohla pouze jedna z variant, a proto výběr pro dotazující mohl být těžký. Touha po finanční odměně se umístila na druhém místě s celkovým počtem 24 (22,9 %) hlasů. Potřeba seberealizace získala 16 (15,2 %) hlasů. Pouze 7 (6,7 %) hlasů získala varianta získání uznání od ostatních lidí. Pouze 3 (2,9 %) respondenti zvolili variantu jiná s odpověďmi: blízký vztah s dítětem, potřeba úplné rodiny a potřeba mít děti.

Na základě získaných dat jsme pristoupili k zodpovězení dílčí výzkumné otázky č. 1: Jaké jsou hlavní motivy pěstounů k vykonávání pěstounské péče? Jednoznačně hlavním motivem pro vykonávání pěstounské péče je touha pomoci jiným.

Otázky č. 6-29 zaměřené na motivaci pomocí standardizovaného dotazníku VFI

Tabulka č. 4: Průměrné hodnoty míry motivace k výkonu pěstounské péče

	N (počet platných odpovědí)	Min	Max	Průměr	Směrodatná odchylka
Hodnoty	105	9	27	19,0762	4,12939
Porozumění	105	9	27	18,667	3,56443
Sociální funkce	105	8	24	17,819	3,66318
Profesní funkce	105	5	25	17,0857	4,17436
Ochranná funkce	105	12	28	20,5429	2,87238
Seberealizační funkce	105	13	28	22,0476	3,16951
Celkem	105				

Zdroj: Vlastní

Z tabulky můžeme vypočítat průměrné hodnoty míry motivace k výkonu pěstounské péče v jednotlivých subškálách dotazníku VFI. Dotazník vyplnilo celkem 105 respondentů ($N = 105$). V oblasti hodnotové byla minimální hodnota 9, maximální 27, $M = 19,0762$ a $SD = 4,12939$. V oblasti porozumění jsme získali data s minimální hodnotou 9, maximální 27, $M = 18,667$ a $SD = 3,56443$. Oblast sociální funkce máme minimum 8, maximum 24, $M = 17,819$ a $SD = 3,66318$. Naměřená data v profesní funkci jsou: minimum 5, maximum 25, $M = 17,0857$, $SD = 4,17436$. Ochranná funkce má data: minimum 12, maximum 28, $M = 20,5429$, $SD = 2,87238$. V seberealizační funkci jsme naměřili data: minimum 13, maximum 28, $M = 22,0476$ a $SD = 3,16951$.

6 OVĚŘENÍ HYPOTÉZ

V rámci praktické části diplomové práce byly stanoveny tři hypotézy. Tyto hypotézy se pokusíme ověřit pomocí odpovědí od respondentů z dotazníkového šetření, ze kterého máme výstup od 105 zúčastněných respondentů. Ověření stanovených hypotéz bude probíhat pomocí statistických testů chí-kvadrát a testu ANOVA. Podrobné výpočty jsou popsány v Příloze PII této práce.

1. DC1: Zjistit, zda existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku.

H1.1A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Hodnoty.

H1.1o: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Hodnoty.

H1.2A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Porozumění.

H1.2o: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Porozumění.

H1.3A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Sociální funkce.

H1.3o: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Sociální funkce.

H1.4A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Profesní funkce.

H1.4o: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Profesní funkce.

H1.5A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Ochranná funkce.

H1.5o: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Ochranná funkce.

H1.6a: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Seberealizační funkce.

H1.6o: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Seberealizační funkce.

Tabulka č. 5: Výsledky dotazníku VFI podle věkové skupiny

Dosažený věk	Počet respondentů	Hodnoty		Porozumění		Sociální funkce		Profesní funkce		Ochranná funkce		Seberealizační funkce	
		Průměr	Směrodatná odchylka	Průměr	Směrodatná odchylka	Průměr	Směrodatná odchylka	Průměr	Směrodatná odchylka	Průměr	Směrodatná odchylka	Průměr	Směrodatná odchylka
15-25 let	4	16	4,76	13,75	3,304	14,5	4,203	15,75	3,095	18,5	2,645	18,5	4,434
26-35 let	18	17,944	4,249	18,277	2,217	18,555	2,955	19,388	4,552	20,111	2,632	22,5	2,407
36-55 let	65	19,723	3,971	19,4	3,413	18,153	3,527	16,523	4,153	20,446	2,811	22,169	3,223
56 a více let	18	18,555	4,175	17,5	4,204	16,611	4,272	17,111	3,462	21,777	3,116	21,944	3,133

Zdroj: vlastní

Tabulka č. 5 popisuje počet respondentů ve věkovém rozmezí, průměrnou motivaci v šesti dimenzích a směrodatnou odchylku. Výsledky ukazují, že v oblasti „Hodnoty“ respondenti volili následovně: 15-25 let ($\bar{x} = 16$, $SD = 4,76$), 26-35 let ($\bar{x} = 17,944$, $SD = 4,249$), 36-55 let ($\bar{x} = 19,723$, $SD = 3,971$), 56 a více let ($\bar{x} = 18,555$, $SD = 4,175$). V oblasti „Porozumění“ jsou výsledky následující: 15-25 let ($\bar{x} = 13,75$, $SD = 3,304$), 26-35 let ($\bar{x} = 18,75$, $SD = 2,217$), 36-55 let ($\bar{x} = 19,4$, $SD = 3,413$), 56 a více let ($\bar{x} = 17,5$, $SD = 4,204$). V oblasti „Sociální funkce“ jsou výsledky následující: 15-25 let ($\bar{x} = 14,5$, $SD = 4,203$), 26-35 let ($\bar{x} = 18,555$, $SD = 2,955$), 36-55 let ($\bar{x} = 18,153$, $SD = 3,527$), 56 a více let ($\bar{x} = 16,611$, $SD = 4,272$). V oblasti „Profesní funkce“ jsou výsledky následující: 15-25 let ($\bar{x} = 15,75$, $SD = 3,095$), 26-35 let ($\bar{x} = 19,388$, $SD = 4,552$), 36-55 let ($\bar{x} = 16,523$, $SD = 4,153$), 56 a více let ($\bar{x} = 17,111$, $SD = 3,462$). V oblasti „Ochranná funkce“ jsou výsledky následující: 15-25 let ($\bar{x} = 18,5$, $SD = 2,645$), 26-35 let ($\bar{x} = 20,111$, $SD = 2,632$), 36-55 let ($\bar{x} = 20,446$, $SD = 2,811$), 56 a více let ($\bar{x} = 21,777$, $SD = 3,116$). V oblasti „Seberealizační funkce“ jsou výsledky následující: 15-25 let ($\bar{x} = 18,5$, $SD = 4,434$), 26-35 let ($\bar{x} = 22,5$, $SD = 2,407$), 36-55 let ($\bar{x} = 22,169$, $SD = 3,223$), 56 a více let ($\bar{x} = 21,944$, $SD = 3,133$).

Tabulka č. 6: ANOVA, věk respondentů v oblasti Hodnoty

ANOVA						
<i>Zdroj variability</i>	<i>SS</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Hodnota P</i>	<i>F krit</i>
Mezi výběry	92,9862	3	30,9954	1,862966	0,140659697	2,694618
Všechny výběry	1680,404	101	16,63767			
Celkem	1773,39	104				

Zdroj: vlastní

V tabulce č. 6 máme výsledky motivace k výkonu pěstounské péče v závislosti na věku pěstounů z oblasti „Hodnoty“. Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(1,862) < F_{krit}(2,694)$, což znamená, že přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní ($p = 0,14$; $p > 0,05$).

Nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Hodnoty“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na dosaženém věku pěstounů. Platí, že neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Hodnoty.

Tabulka č. 7: ANOVA, věk respondentů v oblasti Porozumění

ANOVA						
<i>Zdroj variability</i>	<i>SS</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Hodnota P</i>	<i>F krit</i>
Mezi výběry	158,8722	3	52,95741	4,601185	0,00463358	2,694618
Všechny výběry	1162,461	101	11,50952			
Celkem	1321,333	104				

Zdroj: vlastní

V tabulce č. 7 máme výsledky motivace k výkonu pěstounské péče v závislosti na věku pěstounů z oblasti „Porozumění“. Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(4,601) > F_{krit}(2,694)$, což znamená, že přijímáme alternativní hypotézu a zamítáme nulovou ($p = 0,004$ $p < 0,05$).

Byly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Porozumění“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na dosaženém věku pěstounů. Platí, že

existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Porozumění.

Tabulka č. 8: ANOVA, věk respondentů v oblasti Sociální

ANOVA						
<i>Zdroj variability</i>	<i>SS</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Hodnota P</i>	<i>F krit</i>
Mezi výběry	87,37814	3	29,12605	2,248714	0,08723308	2,694618
Všechny výběry	1308,184	101	12,95231			
Celkem	1395,562	104				

Zdroj: vlastní

V tabulce č. 8 máme výsledky motivace k výkonu pěstounské péče v závislosti na věku pěstounů z oblasti „Sociální“. Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(2,248) < F_{krit}(2,694)$, což znamená, že přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní ($p = 0,087$; $p > 0,05$).

Nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Sociální“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na dosaženém věku pěstounů. Platí, že neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Sociální.

Tabulka č. 9: ANOVA, věk respondentů v oblasti Profesní

ANOVA						
<i>Zdroj variability</i>	<i>SS</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Hodnota P</i>	<i>F krit</i>
Mezi výběry	123,2076	3	41,06921	2,455855	0,067384256	2,694618
Všechny výběry	1689,021	101	16,72298			
Celkem	1812,229	104				

Zdroj: vlastní

V tabulce č. 9 máme výsledky motivace k výkonu pěstounské péče v závislosti na věku pěstounů z oblasti „Profesní“. Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti

0,05 nám vyšlo, že $F(2,455) < F_{\text{krit}}(2,694)$, což znamená, že přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní ($p = 0,067$; $p > 0,05$).

Nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Hodnoty“ k výkonu péstounské péče u péstounů v závislosti na dosaženém věku péstounů. Platí, že neexistují rozdíly v míře motivace péstounů k výkonu péstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Profesní.

Tabulka č. 10: ANOVA, věk respondentů v oblasti Ochranné

ANOVA						
<i>Zdroj variability</i>	<i>SS</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Hodnota P</i>	<i>F krit</i>
Mezi výběry	48,10672	3	16,03557	1,99962	0,118827407	2,694618
Všechny výběry	809,9504	101	8,019311			
Celkem	858,0571	104				

Zdroj: vlastní

V tabulce č. 10 máme výsledky motivace k výkonu péstounské péče v závislosti na věku péstounů z oblasti „Ochranné“. Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(1,999) < F_{\text{krit}}(2,694)$, což znamená, že přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní ($p = 0,11$; $p > 0,05$).

Nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Ochranné“ k výkonu péstounské péče u péstounů v závislosti na dosaženém věku péstounů. Platí, že neexistují rozdíly v míře motivace péstounů k výkonu péstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Ochranné.

Tabulka č. 11: ANOVA, věk respondentů v oblasti Seberealizační

ANOVA						
<i>Zdroj variability</i>	<i>SS</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Hodnota P</i>	<i>F krit</i>
Mezi výběry	55,179	3	18,393	1,87725	0,138206705	2,694618
Všechny výběry	989,5829	101	9,797851			
Celkem	1044,762	104				

Zdroj: vlastní

V tabulce č. 11 máme výsledky motivace k výkonu pěstounské péče v závislosti na věku pěstounů z oblasti „Seberealizace“. Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(1,877) < F_{\text{krit}}(2,694)$, což znamená, že přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní ($p = 0,138$; $p > 0,05$).

Nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Seberealizace“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na dosaženém věku pěstounů. Platí, že neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Seberealizace.

2. DC2: Zjistit, zda existují v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče?

H2.1A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Hodnoty.

H2.1o: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Hodnoty.

H2.2A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Porozumění.

H2.2o: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Porozumění.

H2.3A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Sociální funkce.

H2.3o: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Sociální funkce.

H2.4A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Profesní funkce.

H2.4o: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Profesní funkce.

H2.5A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Ochranná funkce.

H2.5o: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Ochranná funkce.

H2.6a: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Seberealizační funkce.

H2.6o: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Seberealizační funkce.

Tabulka č. 12: Výsledky dotazníku VFI podle délky výkonu pěstounské péče

Délka výkonu pěstounské péče	Počet respondentů	Hodnoty		Porozumění		Sociální funkce		Profesní funkce		Ochranná funkce		Seberealizační funkce	
		Průměr	Směrodatná odchylka	Průměr	Směrodatná odchylka	Průměr	Směrodatná odchylka	Průměr	Směrodatná odchylka	Průměr	Směrodatná odchylka	Průměr	Směrodatná odchylka
0-5 let	31	20,322	4,563	18,935	3,415	18,161	3,445	16,871	5,004	16,871	5,004	22,516	3,595
6-10 let	29	18,241	3,996	17,965	3,774	17,241	3,564	17,275	4,199	20,069	2,926	22,344	2,781
11-20 let	31	18,225	3,148	18,774	3,313	19	2,966	17,806	3,33	21,709	2,208	21,032	3,005
21 a více let	14	19,928	4,827	19,285	4,121	15,642	4,049	15,571	3,756	21,714	3,074	22,642	3,078

Zdroj: vlastní

Tabulka č. 12 popisuje délku výkonu pěstounské péče u respondentů s průměrnou motivací v šesti dimenzích a směrodatnou odchylkou. Výsledky ukazují, že v oblasti „Hodnoty“ respondenti volili následovně: 0-5 let ($\bar{x} = 20,322$, $SD = 4,563$), 6-10 let ($\bar{x} = 18,241$, $SD = 3,996$), 11-20 let ($\bar{x} = 18,225$, $SD = 3,148$), 21 a více let ($\bar{x} = 19,928$, $SD = 4,827$). V oblasti „Porozumění“ respondenti volili následovně: 0-5 let ($\bar{x} = 18,935$, $SD = 3,415$), 6-10 let ($\bar{x} = 17,965$, $SD = 3,774$), 11-20 let ($\bar{x} = 18,774$, $SD = 3,313$), 21 a více let ($\bar{x} = 19,285$, $SD = 4,121$). V oblasti „Sociální“ respondenti volili následovně: 0-5 let ($\bar{x} = 18,161$, $SD = 3,445$), 6-10 let ($\bar{x} = 17,241$, $SD = 3,564$), 11-20 let ($\bar{x} = 19$, $SD = 2,966$), 21 a více let ($\bar{x} = 15,642$, $SD = 4,049$). V oblasti „Profesní“ respondenti volili následovně: 0-5 let ($\bar{x} = 16,871$, $SD = 5,004$), 6-10 let ($\bar{x} = 17,275$, $SD = 4,199$), 11-20 let ($\bar{x} = 17,806$, $SD = 3,33$), 21 a více let ($\bar{x} = 15,571$, $SD = 3,756$). V oblasti „Ochranná“ respondenti volili následovně: 0-5 let ($\bar{x} = 16,871$, $SD = 5,004$), 6-10 let ($\bar{x} = 20,069$, $SD = 2,926$), 11-20 let ($\bar{x} = 21,709$, $SD = 2,208$), 21 a více let ($\bar{x} = 21,714$, $SD = 3,074$). V oblasti „Seberealizace“ respondenti volili následovně: 0-5 let ($\bar{x} = 22,516$, $SD = 3,595$), 6-10 let ($\bar{x} = 22,344$, $SD = 2,781$), 11-20 let ($\bar{x} = 21,032$, $SD = 3,005$), 21 a více let ($\bar{x} = 22,642$, $SD = 3,078$).

Tabulka č. 13: ANOVA, délka výkonu pěstounské péče v oblasti Hodnoty

ANOVA						
<i>Zdroj variability</i>	<i>SS</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Hodnota P</i>	<i>F krit</i>
Mezi výběry	100,958	3	33,65267	2,032321	0,114114631	2,694618
Všechny výběry	1672,432	101	16,55874			
Celkem	1773,39	104				

Zdroj: vlastní

V tabulce č. 13 máme výsledky motivace k výkonu pěstounské péče v závislosti na délce výkonu pěstounské péče z oblasti „Hodnoty“. Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(2,032) < F_{krit}(2,694)$, což znamená, že přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní ($p = 0,114$; $p > 0,05$).

Nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Hodnoty“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na délce výkonu pěstounské péče. Platí, že neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Hodnoty.

Tabulka č. 14: ANOVA, délka výkonu pěstounské péče v oblasti Porozumění

ANOVA						
<i>Zdroj variability</i>	<i>SS</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Hodnota P</i>	<i>F krit</i>
Mezi výběry	22,22035	3	7,406784	0,575843	0,63219672	2,694618
Všechny výběry	1299,113	101	12,8625			
Celkem	1321,333	104				

Zdroj: vlastní

V tabulce č. 14 máme výsledky motivace k výkonu pěstounské péče v závislosti na délce výkonu pěstounské péče z oblasti „Porozumění“. Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(0,575) < F_{krit}(2,694)$, což znamená, že přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní ($p = 0,632$; $p > 0,05$).

Nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Porozumění“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na délce výkonu pěstounské péče. Platí, že neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Porozumění.

Tabulka č. 15: ANOVA, délka výkonu pěstounské péče v oblasti Sociální

ANOVA						
<i>Zdroj variability</i>	<i>SS</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Hodnota P</i>	<i>F krit</i>
Mezi výběry	122,8437	3	40,94791	3,249532	0,024960311	2,694618
Všechny výběry	1272,718	101	12,60117			
Celkem	1395,562	104				

Zdroj: vlastní

V tabulce č. 15 máme výsledky motivace k výkonu pěstounské péče v závislosti na délce výkonu pěstounské péče z oblasti „Sociální“. Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(3,249) > F_{krit}(2,694)$, což znamená, že přijímáme alternativní hypotézu a zamítáme nulovou ($p = 0,02$; $p < 0,05$).

Byly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Sociální“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na délce výkonu pěstounské péče. Platí, že existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Sociální.

Tabulka č. 16: ANOVA, délka výkonu pěstounské péče v oblasti Profesní

ANOVA						
<i>Zdroj variability</i>	<i>SS</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Hodnota P</i>	<i>F krit</i>
Mezi výběry	50,68432	3	16,89477	0,96868	0,410642332	2,694618
Všechny výběry	1761,544	101	17,44103			
Celkem	1812,229	104				

Zdroj: vlastní

V tabulce č. 16 máme výsledky motivace k výkonu pěstounské péče v závislosti na délce výkonu pěstounské péče z oblasti „Profesní“. Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(0,968) < F_{\text{krit}}(2,694)$, což znamená, že přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní ($p = 0,410$; $p > 0,05$).

Nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Profesní“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na délce výkonu pěstounské péče. Platí, že neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Profesní.

Tabulka č. 17: ANOVA, délka výkonu pěstounské péče v oblasti Ochranné

ANOVA						
<i>Zdroj variability</i>	<i>SS</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Hodnota P</i>	<i>F krit</i>
Mezi výběry	432,3241	3	144,108	11,54611	1,43095E-06	2,694618
Všechny výběry	1260,59	101	12,48109			
Celkem	1692,914	104				

Zdroj: vlastní

V tabulce č. 17 máme výsledky motivace k výkonu pěstounské péče v závislosti na délce výkonu pěstounské péče z oblasti „Ochranné“. Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(11,546) > F_{\text{krit}}(2,694)$, což znamená, že přijímáme alternativní hypotézu a zamítáme nulovou ($p = 1,430$; $p > 0,05$).

Byly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Ochranné“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na délce výkonu pěstounské péče. Platí, že existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Ochranné.

Tabulka č. 18: ANOVA, délka výkonu pěstounské péče v oblasti Seberealizace

ANOVA						
Zdroj variability	SS	Rozdíl	MS	F	Hodnota P	F krit
Mezi výběry	46,28622	3	15,42874	1,560682	0,203607077	2,694618
Všechny výběry	998,4757	101	9,885898			
Celkem	1044,762	104				

Zdroj: vlastní

V tabulce č. 18 máme výsledky motivace k výkonu pěstounské péče v závislosti na délce výkonu pěstounské péče z oblasti „Seberealizace“. Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(1,560) < F_{krit}(2,694)$, což znamená, že přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní ($p = 0,203$; $p > 0,05$).

Nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Seberealizace“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na délce výkonu pěstounské péče. Platí, že neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Seberealizace.

3. DC3: Zjistit, zda existují rozdíly v motivaci pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich dosaženém stupni vzdělání?

H3_o: Předpokládáme, že neexistují rozdíly v motivaci pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich dosaženém stupni vzdělání.

H3_a: Předpokládáme, že existují rozdíly v motivaci pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich dosaženém stupni vzdělání.

K ověření stanovené hypotézy č. 3 jsme využili otázku z dotazníkového šetření č. 3 „*Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?*“ a otázku č. 5 „*Co Vás osobně nejvíce motivuje k pěstounství?*“. Celkem odpovědělo 105 respondentů. Vyřazeny 3 odpovědi. K výpočtu použito 102 odpovědí.

Tabulka č. 19: Souhrn odpovědí k H3

	Střední vzdělání ukončeno výučním listem	Střední vzdělání ukončeno maturitní zkouškou	Vyšší odborné vzdělání	Vysokoškolské vzdělání	Σ
Finanční odměna	0	11	8	5	24
Potřeba seberalizace	2	7	5	2	16
Získání uznání od lidí	0	2	2	3	7
Touha pomoci jiným	6	31	13	5	55
Σ	8	51	28	15	102

Zdroj: vlastní

Na základě výpočtu chí-kvadrát pro kontingenční tabulku, při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že zamítáme alternativní hypotézu a přijímáme nulovou hypotézu. Z výsledků je tedy zřejmé, že neexistují rozdíly v motivaci pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich dosaženém stupni vzdělání.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce se zabývá problematikou motivace u pěstounů v náhradní péči. Cílem této práce bylo zjistit, jaké hlavní motivační faktory vedou jednotlivce k rozhodnutí stát se pěstounem a jaké faktory ovlivňují jejich dlouhodobé setrvání v této roli. Výběr tohoto tématu vychází z rostoucího významu náhradní rodinné péče v systému ochrany dětí a z potřeby hlubšího pochopení motivací pěstounů, což může přispět k lepší podpoře a stabilizaci pěstounské péče.

V teoretické části jsme se zaměřili na klíčové aspekty související s pěstounskou péčí a motivací jednotlivců k jejímu výkonu. První kapitola se věnuje definici pěstounské péče, jejím historickým kořenům a legislativnímu ukotvení v České republice. Dále jsme rozebrali jednotlivé formy pěstounské péče a jejich specifika. Druhá kapitola se zabývá teoriemi motivace, přičemž klademe důraz na rozdělení motivací na sociální a individuálně psychologické. Tento rámec nám umožnil lépe pochopit různé aspekty rozhodování pěstounů. Třetí kapitola teoretické části se zaměřuje na srovnání motivací k pěstounství s jinými formami péče a využívá Maslowovu pyramidu potřeb jako srovnávací model.

Praktická část je založena na kvantitativním výzkumu, jehož hlavním cílem bylo identifikovat klíčové motivační faktory pěstounů. Výzkumný soubor tvořili pěstouni, kteří aktivně vykonávají pěstounskou péči. Data byla sbírána prostřednictvím dotazníkového šetření, které obsahovalo sociodemografické otázky a otázky zaměřené na motivační aspekty. Na základě získaných dat jsme analyzovali rozdíly mezi jednotlivými typy motivací a zkoumali souvislosti mezi věkem, zkušenostmi a motivací k pěstounské péči. Hypotézy byly testovány pomocí statistických metod, jako je analýza rozptylu ANOVA a chí-kvadrát test pro kontingenční tabulky. Výsledky ukázaly, že motivace pěstounů je kombinací altruistických pohnutek, touhy pomoci dítěti v nouzi, potřeby naplnění vlastních psychologických potřeb a v některých případech i ekonomických faktorů.

V závěrečné kapitole jsme shrnuli hlavní zjištění výzkumu a diskutovali jejich význam pro praxi. Na základě výsledků doporučujeme zaměřit se na cílenější podporu pěstounů s důrazem na jejich individuální motivaci. Je nezbytné zajistit nejen dostatečnou finanční podporu, ale také psychologickou a odbornou pomoc, která by pomohla pěstounům lépe zvládat náročné situace. Motivace pěstounů by měla být sledována nejen při jejich vstupu do systému pěstounské péče, ale i v průběhu jejich působení, aby bylo možné zajistit jejich dlouhodobou spokojenost a stabilitu v této roli. Dále by bylo vhodné zaměřit se na osvětu a

propagaci pěstounské péče, která by oslovila potenciální zájemce a pomohla rozšířit povědomí o důležitosti této formy náhradní péče.

Pěstounská péče je klíčovou součástí systému ochrany dětí a porozumění motivaci pěstounů přispívá k jejímu zlepšení. Správná identifikace motivačních faktorů může pomoci při výběru vhodných kandidátů na pěstouny, zlepšit jejich přípravu a podpořit jejich dlouhodobé setrvání v této roli. Výsledky této práce mohou sloužit jako podklad pro další výzkumy v oblasti motivace pěstounů a přispět k rozvoji efektivních strategií podpory v této oblasti.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BENEŠOVÁ, L. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál, 2002. 156 s. ISBN 80-7178-637-3.

HENDL, Jan, 2016. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9.

HARRIS, A. L. *Motivation in Social Care: A Guide for Practice*. London: Sage Publications, 2010.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.

KELLER, Jan. *Úvod do sociologie*. Praha: SLON, 2004. ISBN 80-86429-26-0.

KERN, Hans, Christine MEHL, Hellfried NOLZ, Martin PETER a Regina WINTERSPERGER. *Přehled psychologie*. Vydání páté. Praha: Portál, 2015, 287 s. ISBN 9788026208716.

KOHOUTEK, Rudolf. *Psychická odolnost a její posilování*. Brno: CPress, 2012. ISBN 978-80-251-3845-0.

Kolektiv autorů. *Dobrý pěstoun: náhradní rodinná péče v ČR*. Tábor: Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, 2018. ISBN 978-80-907053-2-6.

KONEČNÁ, Hana. *Rodičem kdykoliv a jakkoliv?: průvodce asistovanou reprodukcí a náhradní rodinnou péčí*. Praha: Mladá fronta, 2017. Medicalservices. ISBN 9788020446527.

MARES, Petr. *Sociologie rodiny*. Praha: SLON, 2006. ISBN 80-86429-58-9.

MASLOW, Abraham. *Motivation and Personality*. New York: Harper&Row, 1954.

MATĚJČEK, Zdeněk et al., 2002. *Osvojení a pěstounská péče*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-637-3.

MATOUŠEK, Oldřich, et al. *Sociální práce a náhradní rodinná péče*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-574-4.

MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007. 183 s. ISBN 978-80-7367-310-9.

NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace chování*. 3., přeprac. vyd. V Praze: Triton, 2014, 599 s. ISBN 9788073878306.

NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace lidského chování*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1996. 270 s. ISBN 80-200-0592-7 il.

NAKONEČNÝ, Milan. *Obecná psychologie*. Praha: Stanislav Juhaňák - Triton, 2015. ISBN 9788073879297.

NOŽÍŘOVÁ, Jana, 2012. *Náhradní rodinná péče*. Praha: Linde. ISBN 978-80-86131-91-7.

PAZLAROVÁ, Hana. et al., 2016. *Pěstounská péče: manuál pro pomáhající profese*. Praha: Portál. ISBN 9788026210207.

PRŮCHA, Jan, MAREŠ, Jiří a WALTEROVÁ, Eliška. *Pedagogický slovník*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8.

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). 192 s. ISBN 978-80-247-3006-6.

SYCHROVÁ, Adriana. *Pedagogické aspekty náhradní rodinné péče*. Vydání I. Pardubice: Univerzita Pardubice, Fakulta filozofická, 2015. ISBN 9788073959555.

ŠKOVIERA, Albín. *Dilemata náhradní výchovy: [teorie a praxe výchovné péče o děti v rodině a v dětských domovech]*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-318-5.

ŠKOVIERA, Albín. *Náhradní rodinná péče: Teorie a praxe*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0156-8.

TRNKOVÁ, Lucie. *Náhradní péče o dítě*. Praha: WoltersKluwer, 2018. Právo prakticky. ISBN 9788075528643.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Sociální a psychologické aspekty náhradní rodinné péče*. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-0409-5.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. V Praze: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

VÝROST, Jozef, ed., SLAMĚNÍK, Ivan, ed. a SOLLÁROVÁ, Eva, ed. *Sociální psychologie: teorie, metody, aplikace*. Vydání 1. Praha: Grada, 2019. 759 s. Psyché. ISBN 978-80-247-5775-9. Dostupné také z: <https://www.bookport.cz/kniha/socialni-psychologie> 6033.

ZEZULOVÁ, Dagmar, 2012. *Pěstounská péče a adopce*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0065-9.

LEGISLATIVA

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

INTERNETOVÉ ZDROJE

CPNRP (Centrum pro náhradní rodinnou péči). *Osvojení a pěstounská péče: právní rozdíly a postupy*. Dostupné na: <https://www.nahradnirodina.cz/osvojení>. [cit. 2024-12-03].

EURO.CZ. *Jak probíhá osvojení dítěte v Česku? Rozdíl mezi pěstounskou péčí a adoptí*. Dostupné na: <https://www.euro.cz/osvojení-proces>. [cit. 2024-12-03].

MPSV. Online. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/statistiky-1>. [cit. 2025-02-10].

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Množství dotazníků.....	52
Graf č. 2: Pohlaví dotazovaných pěstounů.....	53
Graf č. 3: Věková skupina dotazujících	54
Graf č. 4: Nejvyšší dosažené vzdělání	55
Graf č. 5: Délka výkonu pěstounské péče.....	56
Graf č. 6: Motivace k pěstounství	57

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Počet pěstounských rodin v Jihomoravském kraji (rozdělení podle ORP) ...	47
Tabulka č. 2: Počet pěstounských rodin v okrese Hodonín (rozdělení podle ORP).....	50
Tabulka č. 3: Množství dotazníků.....	51
Tabulka č. 4: Průměrné hodnoty míry motivace k výkonu pěstounské péče	58
Tabulka č. 5: Výsledky dotazníku VFI podle věkové skupiny.....	60
Tabulka č. 6: ANOVA, věk respondentů v oblasti Hodnoty	61
Tabulka č. 7: ANOVA, věk respondentů v oblasti Porozumění.....	61
Tabulka č. 8: ANOVA, věk respondentů v oblasti Sociální.....	62
Tabulka č. 9: ANOVA, věk respondentů v oblasti Profesní.....	62
Tabulka č. 10: ANOVA, věk respondentů v oblasti Ochranné	63
Tabulka č. 11: ANOVA, věk respondentů v oblasti Seberealizační.....	63
Tabulka č. 12: Výsledky dotazníku VFI podle délky výkonu pěstounské péče	65
Tabulka č. 13: ANOVA, délka výkonu pěstounské péče v oblasti Hodnoty.....	66
Tabulka č. 14: ANOVA, délka výkonu pěstounské péče v oblasti Porozumění	66
Tabulka č. 15: ANOVA, délka výkonu pěstounské péče v oblasti Sociální	67
Tabulka č. 16: ANOVA, délka výkonu pěstounské péče v oblasti Profesní	67
Tabulka č. 17: ANOVA, délka výkonu pěstounské péče v oblasti Ochranné	68
Tabulka č. 18: ANOVA, délka výkonu pěstounské péče v oblasti Seberealizace.....	69
Tabulka č. 19: Souhrn odpovědí k H3	70

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

aj. a jiné

OSPOD Orgán sociálně-právní ochrany dětí

apod. a podobně

např. například

tzn. to znamená

tzv. tak zvané

atd. a tak dále

© Copyright – autorské právo

s. strana

č. číslo

= rovná se

% procenta

Σ suma

> větší než

< menší než

+

sčítání

- odčítání

* násobení

:

dělení

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

Příloha P II: Statistické zpracování údajů z kvantitativního výzkumu

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Nikola Maňáková a jsem studentkou 2. Ročníku navazujícího magisterského studijního oboru Sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně.

Téma mé diplomové práce je **"Motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče"**

Touto formou si dovoluji požádat každého z Vás o vyplnění níže uvedeného dotazníku.

Dotazník je založen na Vaší plné dobrovolnosti a anonymitě. Získané údaje z tohoto dotazníku budou použity jako podklad pro výzkum v mé diplomové práci.

Předem Vám moc děkuji za Váš čas, který jste věnoval (a) na zodpovězení mého dotazníku a za pomoc při provádění výzkumu k mé diplomové práci.

S pozdravem a přáním hezkého dne přeje Nikola Maňáková.

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) Muž
- b) Žena

2. Do které věkové skupiny patříte?

- a) 18–25 let
- b) 26–35 let
- c) 36–55 let
- d) 56 a více let

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) Střední vzdělání ukončeno výučním listem
- b) Střední vzdělání ukončeno maturitní zkouškou
- c) Vyšší odborné vzdělání
- d) Vysokoškolské vzdělání

4. Jak dlouho vykonáváte pěstounskou péči?

- a) 0–5 let
- b) 6–10 let
- c) 11–20 let
- d) 21 a více let

5. Co Vás osobně nejvíce motivuje k pěstounství?

Vyberte pouze jednu odpověď

- a) Finanční odměna
- b) Potřeba seberealizace
- c) Získání uznání od lidí
- d) Touha pomoci jiným
- e) Jiná (prosím uveďte)

Dotazník (VFI – Volunteerfunctionsinventory)

Níže naleznete řadu výroků týkajících se motivace k výkonu pěstounské péče. U každého výroku označte, do jaké míry s ním souhlasíte na škále od 1 do 7, kde:

1 – zcela nedůležité a 7 zcela důležité

Otázka číslo	Na škále 1–7 prosím ohodnoťte, jak důležité pro vás jsou jednotlivé důvody k vykonávání pěstounské péče. 1 = vůbec není důležité a 7 = mimořádně důležité	Hodnoticí škála						
		1	2	3	4	5	6	7
6	Pomáhat dětem v nouzi považuji za svou morální povinnost.							
7	Věřím, že každé dítě si zaslouží bezpečný domov a rodinné zázemí.							
8	Chci přispět ke zlepšení života dětí, které neměly dobré podmínky v biologické rodině.							
9	Pěstounství vnímám jako způsob, jak být prospěšný společnosti.							
10	Přijetí dítěte do pěstounské péče mi umožňuje získat nové dovednosti a zkušenosti.							
11	Díky pěstounství se mohu dozvědět více o výchově a vývoji dětí.							
12	Zajímá mě psychologie dětí a chci si v této oblasti rozšířit své znalosti.							
13	Věřím, že pěstounská péče mě může osobnostně obohatit.							
14	Moji přátelé a rodina mě v rozhodnutí stát se pěstounem podporují.							
15	Být pěstounem mi pomáhá navazovat nové kontakty s lidmi, kteří sdílí podobné hodnoty.							
16	Přijetí dítěte do pěstounské péče mi umožňuje lépe se zapojit do místní komunity.							
17	Lidé v mém okolí si váží mého rozhodnutí stát se pěstounem.							
18	Mám profesní zkušenosti s péčí o děti a pěstounství mi umožňuje je využít.							
19	Pěstounství mi pomáhá rozvíjet komunikační a výchovné dovednosti.							
20	Moje profesní orientace mě přirozeně vedla k rozhodnutí stát se pěstounem.							
21	Věřím, že zkušenosti z pěstounské péče mohou pozitivně ovlivnit moji kariéru.							
22	Přijetí dítěte do pěstounské péče mi pomohlo překonat osobní ztrátu nebo životní krizi.							
23	Pěstounství mi pomáhá cítit se užitečný a naplněný.							
24	Mám potřebu starat se o dítě, i když není biologicky moje.							
25	Věřím, že pěstounství mi dává hlubší smysl života.							
26	Být pěstounem mi přináší radost a pocit naplnění.							
27	Mám pocit, že pěstounská péče mi dává smysl a							
28	Díky pěstounství cítím, že můj život má hlubší smysl.							
29	Starost o dítě mi přináší osobní uspokojení a pocit seberealizace.							

PŘÍLOHA P II: STATISTICKÉ ZPRACOVÁNÍ ÚDAJŮ Z KVANTITATIVNÍHO VÝZKUMU

První hypotéza

H1.1A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věkuv kategorii Hodnoty.

H1.1O: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věkuv kategorii Hodnoty.

18-25 let	26-35 let	36-55 let	56 a více let
17	15	26	13
19	18	20	23
19	15	20	19
9	15	10	26
	15	17	27
	13	17	12
	17	20	18
	20	13	14
	19	15	18
	16	14	17
	14	18	19
	16	27	15
	25	26	16
	14	15	20
	25	15	22
	16	17	15
	25	13	21
	25	26	19
		27	
		19	
		16	
		22	
		18	
		20	
		20	
		19	
		18	
		21	
		19	
		21	
		18	
		17	
		19	
		21	
		20	
		18	
		19	
		16	
		26	
		16	
		14	
		21	
		19	
		22	
		23	
		20	
		21	
		13	
		16	
		20	
		22	
		19	
		21	
		22	
		21	
		25	
		26	
		25	
		25	
		26	
		25	
		14	
		19	
		23	
		21	

Anova: jeden faktor					
Faktor					
Výběr	Počet	Součet	Průměr	Rozptyl	
18-25 let	4	64	16	22,6667	
26-35 let	18	323	17,9444	18,0556	
36-55 let	65	1282	19,7231	15,7659	
56 a více let	18	334	18,5556	17,4379	
ANOVA					
Zdroj variability	SS	Rozdíl	MS	F	Hodnota P
Mezi výběry	92,9862	3	30,9954	1,86297	0,1406597
Všechny výběry	1680,4	101	16,6377		
Celkem	1773,39	104			

Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(1,862) < F_{krit}(2,694)$, což znamená, že přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní ($p = 0,14$; $p > 0,05$).

Nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Hodnoty“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na dosaženém věku pěstounů. Platí, že neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Hodnoty.

H1.2A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Porozumění.

H1.2O: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Porozumění.

18-25 let	26-35 let	36-55 let	56 a více let
18	19	23	16
10	20	17	20
14	19	20	13
13	17	20	24
	14	21	27
	16	19	14
	20	19	11
	17	15	19
	17	15	14
	20	21	14
	19	20	16
	14	21	19
	20	20	21
	16	24	17
	21	19	20
	21	18	13
	20	9	21
	19	21	16
		20	
		17	
		21	
		25	
		17	
		12	
		16	
		15	
		18	
		22	
		20	
		19	
		22	
		18	
		13	
		21	
		23	
		18	
		21	
		18	
		19	
		16	
		16	
		18	
		21	
		20	
		17	
		21	
		21	
		13	
		20	
		18	
		14	
		19	
		23	
		22	
		24	
		24	
		25	
		24	
		22	
		24	
		27	
		19	
		18	
		22	
		16	

Anova: jeden faktor					
Faktor					
Výběr	Počet	Součet	Průměr	Rozptyl	
18-25 let	4	55	13,75	10,91667	
26-35 let	18	329	18,27778	4,918301	
36-55 let	65	1261	19,4	11,65	
56 a více let	18	315	17,5	17,67647	
ANOVA					
Zdroj variability	SS	Rozdíl	MS	F	Hodnota P
Mezi výběry	158,8722	3	52,95741	4,601185	0,00463358
Všechny výběry	1162,461	101	11,50952		2,694618
Celkem	1321,333	104			

Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(4,601) > F_{krit}(2,694)$, což znamená, že přijímáme alternativní hypotézu a zamítáme nulovou ($p = 0,004$ $p < 0,05$).

Byly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Porozumění“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na dosaženém věku pěstounů. Platí, že existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Porozumění.

H1.3A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Sociální funkce.

H1.3O: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Sociální funkce.

18-25 let	26-35 let	36-55 let	56 a více let
19	22	14	15
17	18	18	17
10	21	18	21
12	17	17	8
	19	24	10
	22	19	11
	15	20	19
	14	19	21
	14	18	24
	18	23	16
	13	21	15
	18	21	22
	22	24	18
	20	19	15
	22	24	20
	20	17	14
	19	14	15
	20	21	18
		17	
		18	
		15	
		19	
		15	
		13	
		12	
		15	
		9	
		22	
		21	
		14	
		19	
		23	
		19	
		17	
		15	
		15	
		18	
		21	
		22	
		19	
		19	
		13	
		14	
		19	
		21	
		19	
		17	
		13	
		22	
		13	
		12	
		20	
		13	
		16	
		23	
		17	
		19	
		20	
		22	
		24	
		22	
		14	
		20	
		19	
		20	

Anova: jeden faktor						
Faktor						
Výběr	Počet	Součet	Průměr	Rozptyl		
18-25 let	4	58	14,5	17,66667		
26-35 let	18	334	18,55556	8,732026		
36-55 let	65	1180	18,15385	12,44471		
56 a více let	18	299	16,61111	18,25163		
ANOVA						
Zdroj variability	SS	Rozdíl	MS	F	Hodnota P	F krit
Mezi výběry	87,37814	3	29,12605	2,248714	0,08723308	2,694618
Všechny výběry	1308,184	101	12,95231			
Celkem	1395,562	104				

Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(2,248) < F_{krit}(2,694)$, což znamená, že přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní ($p = 0,087$; $p > 0,05$).

Nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Sociální“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na dosaženém věku pěstounů. Platí, že neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Sociální.

H1.4A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Profesní funkce.

H1.4O: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Profesní funkce.

18-25 let	26-35 let	36-55 let	56 a více let
20	21	13	19
16	18	21	10
14	24	21	10
13	18	13	18
	21	18	15
	25	16	18
	20	14	18
	12	22	19
	7	19	17
	22	19	22
	24	18	20
	24	20	20
	20	22	18
	22	17	18
	17	14	11
	16	21	18
	21	15	17
	17	17	20
		18	
		20	
		18	
		13	
		15	
		18	
		6	
		5	
		18	
		20	
		20	
		18	
		18	
		22	
		21	
		17	
		18	
		19	
		20	
		17	
		12	
		17	
		12	
		15	
		13	
		19	
		16	
		17	
		13	
		12	
		17	
		11	
		18	
		10	
		7	
		19	
		10	
		14	
		15	
		17	
		25	
		25	
		17	
		21	
		12	
		11	

Anova: jeden faktor					
Faktor					
<i>Výběr</i>	<i>Počet</i>	<i>Součet</i>	<i>Průměr</i>	<i>Rozptyl</i>	
18-25 let	4	63	15,75	9,583333	
26-35 let	18	349	19,38889	20,72222	
36-55 let	65	1074	16,52308	17,25337	
56 a více let	18	308	17,11111	11,98693	
ANOVA					
<i>Zdroj variability</i>	<i>SS</i>	<i>Rozdíl</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Hodnota P</i>
Mezi výběry	123,2076	3	41,06921	2,455855	0,067384256
Všechny výběry	1689,021	101	16,72298		
Celkem	1812,229	104			

Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(2,455) < F_{krit}(2,694)$, což znamená, že přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní ($p = 0,067$; $p > 0,05$).

Nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Hodnoty“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na dosaženém věku pěstounů. Platí, že neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Profesní.

H1.5A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Ochranná funkce.

H1.5O: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Ochranná funkce.

18-25 let	26-35 let	36-55 let	56 a více let
18	15	21	19
21	19	24	28
15	22	19	17
20	24	15	24
	19	20	21
	21	20	16
	19	16	24
	18	19	22
	23	23	20
	25	23	24
	19	21	19
	18	22	24
	20	21	24
	21	16	21
	19	21	24
	22	15	18
	22	12	23
	16	18	24
		18	
		21	
		20	
		20	
		21	
		20	
		24	
		17	
		22	
		24	
		25	
		22	
		18	
		22	
		22	
		22	
		24	
		16	
		20	
		24	
		20	
		21	
		22	
		21	
		25	
		20	
		20	
		24	
		23	
		19	
		21	
		23	
		17	
		23	
		18	
		16	
		25	
		17	
		18	
		19	
		18	
		23	
		22	
		23	
		23	
		21	
		19	

Anova: jeden faktor						
Faktor						
Výběr	Počet	Součet	Průměr	Rozptyl		
18-25 let	4	74	18,5	7		
26-35 let	18	362	20,11111	6,928105		
36-55 let	65	1329	20,44615	7,907212		
56 a více let	18	392	21,77778	9,712418		
ANOVA						
Zdroj variability	SS	Rozdíl	MS	F	Hodnota P	F krit
Mezi výběry	48,10672	3	16,03557	1,99962	0,118827407	2,694618
Všechny výběry	809,9504	101	8,019311			
Celkem	858,0571	104				

Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(1,999) < F_{krit}(2,694)$, což znamená, že přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní ($p = 0,11$; $p > 0,05$).

Nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Ochranné“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na dosaženém věku pěstounů. Platí, že neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Ochranné.

H1.6A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Seberealizační funkce.

H1.6O: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Seberealizační funkce.

18-25 let	26-35 let	36-55 let	56 a více let
17	24	26	17
13	24	21	26
23	24	23	20
21	24	17	28
	21	23	24
	21	21	23
	16	17	19
	20	25	20
	24	18	18
	25	17	17
	20	16	25
	22	27	25
	23	27	23
	23	23	23
	27	18	23
	23	19	21
	22	20	23
	22	23	20
		26	
		22	
		19	
		26	
		22	
		24	
		27	
		16	
		21	
		22	
		20	
		22	
		26	
		23	
		22	
		21	
		24	
		18	
		21	
		25	
		27	
		21	
		20	
		25	
		22	
		26	
		23	
		24	
		20	
		17	
		14	
		25	
		22	
		25	
		21	
		24	
		28	
		26	
		25	
		24	
		24	
		24	
		21	
		24	
		21	
		22	
		18	

Anova: jeden faktor						
Faktor						
Výběr	Počet	Součet	Průměr	Rozptyl		
18-25 let	4	74	18,5	19,6667		
26-35 let	18	405	22,5	5,79412		
36-55 let	65	1441	22,16923	10,3928		
56 a více let	18	395	21,94444	9,82026		
ANOVA						
Zdroj variability	SS	Rozdíl	MS	F	Hodnota P	F krit
Mezi výběry	55,179	3	18,393	1,87725	0,138206705	2,694618
Všechny výběry	989,5829	101	9,797851			
Celkem	1044,762	104				

Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(1,877) < F_{krit}(2,694)$, což znamená, že přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní ($p = 0,138$; $p > 0,05$).

Nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Seberealizace“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na dosaženém věku pěstounů. Platí, že neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich věku v kategorii Seberealizace.

Druhá hypotéza

H2.1A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Hodnoty.

H2.1O: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Hodnoty.

0-5 let	6-10 let	11-20 let	21 a více let	Anova: jeden faktor						
17	15	20	26							
19	15	17	14	Faktor						
19	13	20	23	Výběr	Počet	Součet	Průměr	Rozptyl		
9	20	13	21	0-5 let	31	630	20,3226	20,8258		
15	14	14	23	6-10 let	29	529	18,2414	15,9754		
18	20	18	19	11-20 let	31	565	18,2258	9,91398		
15	10	15	26	21 a více let	14	279	19,9286	23,3022		
17	17	19	27							
19	15	18	12							
16	27	21	14	ANOVA						
14	15	18	17	Zdroj variability	SS	Rozdíl	MS	F	Hodnota P	F krit
16	13	21	16	Mezi výběry	100,958	3	33,6527	2,03232	0,114114631	2,69462
25	16	20	20	Všechny výběry	1672,43	101	16,5587			
25	22	19	21							
16	20	16		Celkem	1773,39	104				
25	20	16								
25	18	14								
26	21	19								
17	17	20						směrodat.odchylka		
26	19	21						0-5	4,563530043	
27	18	16						6-10 let	3,996919996	
19	21	19						11-20 let	3,14864709	
19	13	26						21 a více	4,827235006	
26	20	25								
22	22	13								
23	25	18								
21	25	18								
22	19	15								
21	19	22								
25		15								
26		19								

Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(2,032) < F_{krit}(2,694)$, což znamená, že přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní ($p = 0,114$; $p > 0,05$).

Nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Hodnoty“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na délce výkonu pěstounské péče. Platí, že neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Hodnoty.

H2.2A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Porozumění.

H2.2O: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Porozumění.

0-5 let	6-10 let	11-20 let	21 a více let	Anova: jeden faktor						
18	19	17	23							
10	17	19	19	Faktor						
14	16	19	22	Výběr	Počet	Součet	Průměr	Rozptyl		
13	17	15	16	0-5 let	31	587	18,9355	11,6624		
19	16	21	20	6-10 let	29	521	17,9655	14,2488		
20	20	20	13	11-20 let	31	582	18,7742	10,9806		
14	20	19	24	21 a více let	14	270	19,2857	16,989		
20	21	17	27							
17	15	17	14							
20	21	19	19	ANOVA						
19	24	22	14	Zdroj variability	SS	Rozdíl	MS	F	Hodnota P	F krit
14	9	21	21	Mezi výběry	22,2204	3	7,40678	0,57584	0,6321967	2,69462
20	21	23	17	Všechny výběry	1299,11	101	12,8625			
21	25	21	21							
21	12	18		Celkem	1321,33	104				
20	16	16								
19	18	16								
20	22	21								
18	18	21								
21	13	21								
20	18	20								
15	18	19								
20	13	24								
19	18	27								
20	14	16								
17	24	11								
23	22	14								
22	18	19								
24	16	20								
24		13								
25		16								

Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(0,575) < F_{krit}(2,694)$, což znamená, že přijímáme nulovou hypotézu a zamítáme alternativní ($p = 0,632$; $p > 0,05$).

Nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Porozumění“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na délce výkonu pěstounské péče. Platí, že neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Porozumění.

H2.3A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Sociální funkce.

H2.3O: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Sociální funkce.

0-5 let	6-10 let	11-20 let	21 a více let	Anova: jeden faktor						
19	21	18	14							
17	17	19	14							
10	22	20	19							
12	14	19	20							
22	20	23	17							
18	18	21	21							
19	17	24	8							
15	24	18	10							
14	18	15	11							
18	21	14	21							
13	19	19	16							
18	14	17	18							
22	15	15	15							
22	19	18	15							
20	13	21								
19	12	19								
20	9	19								
24	22	14								
17	23	19								
21	19	17								
17	15	22								
15	13	20								
21	13	24								
22	13	22								
19	12	15								
21	20	19								
13	22	24								
16	20	22								
23	15	20								
17		14								
19		18								

Faktor										
Výběr	Počet	Součet	Průměr	Rozptyl						
0-5 let	31	563	18,1613	11,8731						
6-10 let	29	500	17,2414	15,6897						
11-20 let	31	589	19	8,8						
21 a více let	14	219	15,6429	16,4011						

ANOVA							
Zdroj variability	SS	Rozdíl	MS	F	Hodnota P	F krit	
Mezi výběry	122,844	3	40,9479	3,24953	0,0249603	2,69462	
Všechny výběry	1272,72	101	12,6012				
Celkem	1395,56	104					

směrodat.odchylka				
0-5	3,4457391			
6-10 let	3,5645381			
11-20 let	2,9664794			
21 a více	4,049827			

Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(3,249) > F_{krit}(2,694)$, což znamená, že přijímáme alternativní hypotézu a zamítáme nulovou ($p = 0,02$; $p < 0,05$).

Byly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Sociální“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na délce výkonu pěstounské péče. Platí, že existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Sociální.

H2.4O: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Profesní funkce.

0-5 let	6-10 let	11-20 let	21 a více let
20	24	21	13
16	18	16	17
14	25	14	12
13	12	22	11
21	22	19	10
18	21	18	10
21	13	14	18
20	18	20	15
7	19	15	18
22	20	18	19
24	17	18	22
24	15	21	18
20	18	17	18
17	13	19	17
16	18	20	
21	6	12	
17	18	17	
22	20	15	
21	18	16	
17	22	17	
18	18	12	
5	12	18	
20	13	25	
17	17	25	
13	11	19	
19	15	18	
10	17	17	
7	21	20	
19	20	11	
10		18	
14		20	

Anova: jeden faktor

Faktor	Výběr	Počet	Součet	Průměr	Rozptyl
0-5 let		31	523	16,871	25,0495
6-10 let		29	501	17,2759	17,6355
11-20 let		31	552	17,8065	11,0946
21 a více let		14	218	15,5714	14,1099

ANOVA

Zdroj variability	SS	Rozdíl	MS	F	Hodnota P	F krit
Mezi výběry	50,6843	3	16,8948	0,96868	0,41064233	2,6946
Všechny výběry	1761,54	101	17,441			
Celkem	1812,23	104				

s měřidat.odchylyka

0-5	5,00494379
6-10 let	4,19946044
11-20 let	3,3308593
21 a více	3,75631337

Nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Profesní“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na délce výkonu pěstounské péče. Platí, že neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Profesní.

H2.5A: Existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Ochranná funkce.

H2.5O: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Ochranná funkce.

0-5 let	6-10 let	11-20 let	21 a více let		Anova: jeden faktor						
20	22	24	21								
16	24	20	23		Faktor						
14	21	16	21		Výběr	Počet	Součet	Průměr	Rozptyl		
13	18	19	19		0-5 let	31	523	16,871	25,0495		
21	21	23	28		6-10 let	29	582	20,069	8,5665		
18	19	21	17		11-20 let	31	673	21,7097	4,87957		
21	15	21	24		21 a více let	14	304	21,7143	9,45055		
20	20	21	21								
7	23	21	16								
22	22	22	22		ANOVA						
24	16	18	24		Zdroj variability	SS	Rozdíl	MS	F	Hodnota P	F krit
24	12	22	24		Mezi výběry	432,324	3	144,108	11,5461	1,4309E-06	2,69462
20	20	24	21		Všechny výběry	1260,59	101	12,4811			
17	20	20	23								
16	20	24			Celkem	1692,91	104				
21	24	21									
17	22	22									
22	24	25									
21	22	24								směrodat.odchylka	
17	22	23							0-5	5,00494379	
18	16	21							6-10 let	2,9268588	
5	21	23							11-20 let	2,20897485	
20	19	23							21 a více	3,0741746	
17	23	22									
13	17	19									
19	19	24									
10	18	20									
7	23	24									
19	19	24									
10		18									
14		24									

Na základě testu ANOVA při zvolené hladině významnosti 0,05 nám vyšlo, že $F(11,546) > F_{krit}(2,694)$, což znamená, že přijímáme alternativní hypotézu a zamítáme nulovou ($p = 1,430$; $p > 0,05$).

Byly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Ochranné“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na délce výkonu pěstounské péče. Platí, že existují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Ochranné.

H2.6O: Neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Seberealizační funkce.

[illegible]

Nebyly nalezeny statisticky významné rozdíly v motivaci z oblasti „Seberealizace“ k výkonu pěstounské péče u pěstounů v závislosti na délce výkonu pěstounské péče. Platí, že neexistují rozdíly v míře motivace pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich délce výkonu pěstounské péče v kategorii Seberealizace.

Třetí hypotéza

H3O: Předpokládáme, že neexistují rozdíly v motivaci pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich dosaženém stupni vzdělání.

H3A: Předpokládáme, že existují rozdíly v motivaci pěstounů k výkonu pěstounské péče v závislosti na jejich dosaženém stupni vzdělání.

K ověření stanovené hypotézy č. 3 jsme využili otázku z dotazníkového šetření č. 3 „*Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?*“ a otázku č. 5 „*Co Vás osobně nejvíce motivuje k pěstounství?*“. Celkem odpovědělo 105 respondentů. Vyřazeny 3 odpovědi. K výpočtu použito 102 odpovědí.

Chí kvadrát pro kontingenční tabulku:

	Střední vzdělání ukončeno výučním listem	Střední vzdělání ukončeno maturitní zkouškou	Vyšší odborné vzdělání	Vysokoškolské vzdělání	Σ
Finanční odměna	0	11	8	5	24
Potřeba seberalizace	2	7	5	2	16
Získání uznání od lidí	0	2	2	3	7
Touha pomoci jiným	6	31	13	5	55
Σ	8	51	28	15	102

Výpočet očekávaných četností:

Výpočet očekávaných četností		
$O = (8 \cdot 24) : 105 = 1,88$	$O = (51 \cdot 7) : 102 = 3,5$	$O = (15 \cdot 24) : 102 = 3,53$
$O = (8 \cdot 16) : 102 = 1,25$	$O = (51 \cdot 55) : 102 = 27,5$	$O = (15 \cdot 16) : 102 = 2,35$
$O = (8 \cdot 7) : 102 = 0,55$	$O = (28 \cdot 24) : 102 = 6,59$	$O = (15 \cdot 7) : 102 = 1,03$
$O = (8 \cdot 55) : 102 = 4,31$	$O = (28 \cdot 16) : 102 = 4,39$	$O = (15 \cdot 55) : 102 = 8,09$
$O = (51 \cdot 24) : 102 = 12$	$O = (28 \cdot 7) : 102 = 1,92$	
$O = (51 \cdot 16) : 102 = 8$	$O = (28 \cdot 55) : 102 = 15,10$	

	Střední vzdělání ukončeno výučním listem	Střední vzdělání ukončeno maturitní zkouškou	Vyšší odborné vzdělání	Vysokoškolské vzdělání	Σ
Finanční odměna	1,88	12,00	6,59	3,53	24
Potřeba seberalizace	1,25	8,00	4,39	2,35	16
Získání uznání od lidí	0,55	3,50	1,92	1,03	7
Touha pomoci jiným	4,31	27,50	15,10	8,09	55
Σ	8	51	28	15	102

Výpočet

P	O	P - O	$(P - O)^2$	$\frac{(P - O)^2}{O}$
0	1,88	-1,8824	3,543253	1,882353
2	1,25	0,7451	0,555171	0,442402
0	0,55	-0,549	0,301423	0,54902
6	4,31	1,68627	2,843522	0,65918
11	12,00	-1	1	0,083333
7	8,00	-1	1	0,125
2	3,50	-1,5	2,25	0,642857
31	27,50	3,5	12,25	0,445455
8	6,59	1,41176	1,99308	0,302521
5	4,39	0,60784	0,369473	0,084121
2	1,92	0,07843	0,006151	0,003201
13	15,10	-2,098	4,401769	0,291546
5	3,53	1,47059	2,16263	0,612745
2	2,35	-0,3529	0,124567	0,052941
3	1,03	1,97059	3,883218	3,772269
5	8,09	-3,0882	9,537197	1,179144
Celkem				11,12809

Stupeň volnosti: $\chi^2 = (s-1) * (ř-1) = (4-1) * (4-1) = 3*3 = \underline{9}$

Hladina významnosti = 0,05

Pro vypočítaný počet stupňů volnosti a hladinu významnosti 0,05 najdeme ve statistických tabulkách pro kritické hodnoty testového kritéria chí-kvadrát hodnotu $\chi^2_{0,05}(9) = 16,919$

Vypočítaná hodnota: $\chi^2_{0,05}(9) = 11,12809 < 16,919$

Vypočítaná hodnota je nižší než kritická hodnota, a proto zamítáme alternativní hypotézu a přijímáme nulovou hypotézu.